

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio IX. De suscipiente Sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

Th. Sanchez.

solum ad sanctitatem conferendam, non exerceatur absque suo fine sanctitatis ponenda. In matrimonio tamen potest ex iusta causa aliquis fingere exterius consensum, quem interius non habet; ut cum aliis docet Thomas Sanchez lib. 1. de Matrim. disp. 11. n. 2. quia nimirum sequitur conditiones contractuum, in quibus ex iusta causa licet aliquando contrahentibus fingere consensum, quem verè non habent; nec debuit propter reuerentiam sacramenti priuari contrahens hac facultate in contractu matrimonij. Similiter ergo reuerentia sacramenti, quæ in aliis sacramentis obligat ministrum ad non conferendum indigno, non debuit obligare ministrum matrimonij; quia propter rationem contractus ordinati ad utilitatem contrahentis non est tanta obligatio attendendi ad reuerentiam sacramenti.

232.
Hinc inferitur
quid dicendum
sit cum
excommunicatus
iustitiam inducit
ad matrimonium.

Hinc infero, quid dicendum sit, quando excommunicatus toleratus inducit alium ad matrimonium, an possit acceptare; in quo casu P. Sanchez d. lib. 7. disp. 9. n. 8. in fin. dicit, præuentum ab excommunicato ideo posse acceptare; quia per hoc non inducit alium ad peccatum indignæ susceptionis, cum possit, si velit, absolutionem obtinere & licitè suscipere, si verò excommunicatus absolutionem obtinere non posset, tunc nullo modo liceret cum illo tunc contrahere, quia non potest excommunicatus licitè contrahere præueniendo, licet posset quando ab alio præuenitur propter permissionem Conc. Constantiens. supra explicatam. Hoc tamen durum mihi videtur, quia poterit ad minus ille, qui præuenitur ab excommunicato, ipse denuo petere ab ipso matrimonium; non enim priuatur iure, quod habet ad petendum, & inducendum excommunicatum; tunc autem iam excommunicatus poterit licitè contrahere etiam nondum absolutus, quando absolutionem obtinere non potest, quia in fauorem alterius potestis ipse potest communicare cum eo licitè; ergo etiam si excommunicatus præueniat, adhuc non excommunicatus poterit acceptare, si fiat de inducto inducens, & petens, pro ut vno verbo fieri potest. Quid verò dicendum, quando uterque esset excommunicatus, tractat latè idem Sanchez ibi n. 11.

DISPUTATIO IX.

De suscipiente Sacramentum.

SECTIO I. De dispositione requisita in eo, qui suscipit Sacramentum.

SECTIO II. Vtrum cum aequali dispositione aequalem gratiam semper adulti suscipiant ex usu Sacramentorum.

SECTIO III. Vtrum, qui suscipit Sacramentum indignè, postea ablato obice, consequatur gratiam sacramentalem; ubi id in primis probatur de Baptismo.

SECTIO IV. Qualis dispositio requiratur ad tollendum obicem Baptismo indignè suscepto.

SECTIO V. Resoluuntur alia dubia circa eandem materiam.

SECTIO VI. An alia sacramenta fide suscepta causent gratiam ablato obice.

SECTIO VII. Quæ, & qualis intentio requiratur in suscipiente Sacramentum.

IN superioribus multa dicta sunt obiter de subiecto suscipiente sacramentum: pauca quadam restant nunc breuiter examinanda.

Supponimus ex dictis, à fortiori obligationem esse non suscipiendi indignè sacramentum. Ad hoc enim magis obligat reuerentia sacramenti, quam ad dignè ministrandum; nam ex indigna susceptione sacramentum priuatur suo principali effectu, ad quem significandum institutum est, scilicet gratia sanctificante; quod non prouenit ex indigna administratione, & per consequens redditur falsa significatio ipsius sacramenti, quod institutum est principaliter ad significandam gratiam, & sanctitatem suscipientis; quam tamen in eo casu non significat practice propter indispositionem & obicem subiecti. Qualis autem dispositio requiratur in subiecto, ut sit dispositus, pertinet ad singula sacramenta in particulari. Ad aliqua enim prærequiritur status gratiæ, saltem per se loquendo, quia sunt sacramenta viuorum; ad alia licet non prærequiratur status gratiæ, quia sunt ordinata per se ad dandam primam gratiam, requiritur tamen dolor de peccatis, vel motus aliquis æquiualens; ut in Baptismo, & Penitentia. Sermo autem est de suscipiente adulto; nam in infante certum est, non prærequiri aliquam dispositionem ad Baptismum; ad alia verò sacramenta, quorum est capax, prærequiritur character baptismalis, & nihil aliud. Quod idem intelligendum est de amente perpetuo, qui nunquam habuit vsum rationis, & omnino æquiparatur infanti.

Contra hanc communem, & veram doctrinam, obijci potest primò, quia licet propter obicem peccati sacramentum non conferat gratiam, non ideo sacramenti significatio erit falsa; nam sacramenta non sunt instituta ad significandam infallibiliter gratiam absolute, sed solum sub conditione, scilicet, si non adsit obex; non enim significant gratiam, nisi eo modo, quo eam possunt causare; cum ergo non possint causare gratiam absolute, sed solum, quando non est obex, consequens est; ut non significant gratiam, nisi sub eadem conditione; non ergo erit falsa eius significatio ex eo, quod existente obice, non ponatur gratia.

Respondetur, illam communem rationem desumptam ex falsitate significationis, non esse intelligendam in eo sensu, quasi Deus, posito sacramento cum obice, reuera significet falsum; id enim non sequitur, cum Deus tunc nec causet, nec significet gratiam, sed debet ita intelligi, quod recipies sacramentum cum obice, facit, quod illud signum quod Deus instituit ad significandam absolute gratiam, ponatur in his circumstantiis, in quibus Deus non potest per illud significare absolute gratiam. Nam sicut Deus instituit sacramenta ad causandam absolute gratiam, & ideo voluit, quod ponerentur tunc solum, quando poterant absolute operari gratiam, nullo existente obice; sic ea instituit ad hoc, ut ponerentur tunc solum quando per illa posset absolute significare gratia. Qui ergo cum obice accipit sacramentum, ponit illud in iis circumstantiis, in quibus Deus non potest per illud absolute significare gratiam, & hæc ipsa est irreuerentia grauis; nimirum, ponere signum, quod Deus instituit ad significandam absolute gratiam, in iis circumstantiis, in quibus Deus non potest illam absolute significare. Sicut qui adducit Deum in testem rei falsæ, committit irreuerentiam grauem in ipsum, quia licet non faciat, quod Deus reuera affirmet falsum; facit tamen de se, ut id appareat. Sic qui accipit sacramentum cum obice, licet non

non faciat, vt Deus te ipsa significet falsum, id tamen facit, quantum ex se; ponit enim signum à Deo institutum ad significandam absolute gratiam, quando gratia non est absolute, & per consequens ostendit, Deum hic, & nunc significare aliquod falsum, & in hoc consistit illa irreuerentia.

4. *Obicitur se-
cundò.* Secundo obiici potest, quia non apparet, adhuc quomodo sacramenti significatio reddatur falsa ex eo, quod non causet gratiam, quando suscipitur, potest enim eam causare postea, ablato obice, quod videtur sufficere, vt significet vere gratiam, & sanctitatem; ergo ex eo capite non fiet grauis irreuerentia contra sacramentum, si tunc, quando suscipitur, subiectum non sit dispositum, dum tamen habeat animum disponendi se postea ad participandum effectum sacramenti. Respondetur, tunc etiam reddi falsam significationem sacramenti: quod quidem non solum significat sanctitatem vtunque subiecti, sed etiam sanctitatem actualem, quando conferuntur: sunt enim omnia sacramenta sanctificationes actuales, quibus consecratur, & sanctificatur subiectum, cui conferuntur; quare sicut redderetur falsa consecratio Ecclesie vel calicis, quando applicaretur materia pro tunc incapaci; nam illa consecratio significat sanctitatem actualem, & presentem rei consecrata: sic actiones sacramentales non habent, quod principaliter significant, quando non consecrant, & sanctificant actu subiectum; cui applicantur: quia, vt vidimus in superioribus, & videmus infra in tract. de Penitentia, collatio sacramenti est consecratio, & benedictio solemnitas à Christo instituta ad consecrandos, & initiandos homines in ordine ad diuersos fines.

5. *Obicitur ter-
tiò.* Sed contra obiicitur tertio: ergo si non confert suum effectum, sacramentum tunc, quando ministratur, non poterit postea, oblato obice, illum conferre. Nam sacramenta non causant, nisi quod significant, sunt enim signa practica: si ergo non significant gratiam, & sanctitatem, nisi per modum actualis consecrationis, & benedictionis, non possunt eam causare, nisi eo modo; vel si aliter eam possunt causare, ergo aliter etiam eam significant, & per consequens retinebunt significationem veram, licet non causent gratiam, quando actu ponuntur.

6. *Respondetur.* Respondeo, aliqua sacramenta causare gratiam postea recedente fictione, de quibus dicemus postea sect. 3. ea tamen ex primaria intentione significare gratiam, & sanctitatem presentem in subiecto, cui conferuntur: secundario autem, & quasi sub conditione significare sanctificationem subsequenter, si data non fuit suo tempore: vnde licet postea habeant effectum, ablato obice, atque ita verificentur quoad id, quod quasi secundario significant; non tamen verificantur quoad id, quod primario significant. Sicut si dicas: Voueo castitatem, & rursus si eam violauero, voueo ieiunia, tunc etiam si, violata castitate, ieiunes, & impleas id, quod secundario promissisti, adhuc reus es, & violator voti, quoad id, quod primario vouisti. Sic se habet promissio illius sacramenti, quod quidem primario promittit, & significat sanctitatem actualem in subiecto, cui conferuntur; secundario autem sanctitatem subsequentem, si suo tempore data non fuit.

7. *Obicitur simi-
liter obiectio.* Eodem modo solui potest similis obiectio, quæ fieri potest ex sacramento Extremæ vnctionis, quod quidem videtur significare non solum augmentum gratiæ, sed etiam primam gratiam, vt colligitur ex verbis Iacobi: *Et si in peccatis sit, remittentur ei;* ergo licet non præsupponat statum gratiæ, adhuc eius significatio erit vera, & per consequens non erit obligatio procurandi statum gratiæ, antequam re-

cipiatur illud sacramentum. Ad hoc, inquam, respondetur eodem modo, Extremam vnctionem numerari etiam inter sacramenta viuorum; quia licet possit aliquando conferre primam gratiam ex sua institutione, primario tamen ordinatur ad confortandum, & roborandum spiritualiter infirmum, augendo eius vires spirituales, secundario autem, & sub conditione, ad tollenda peccata, si forte inculpabiliter non fuerit obtenta remissio aliis remediis: debet enim homo prius procurare veniam peccati aliis remediis ad id primario ordinatis, antequam suscipiat hoc sacramentum, quod ordinatum est ad tollendas reliquias peccatorum, hoc est, quod ex peccatis remansit post alia remedia adhibita: quare primario significat hoc sacramentum sanitatem contra reliquias peccatorum, hoc est, contra id, quod residuum est ex peccatis, aliis viis, & remediis expulsi. Secundario significat eorum etiam expulsiōem, si casu alieno non fuerint expulsi; quem finem licet consequatur, & habeat veram significationem quoad secundam partem, adhuc erit falsum signum, quoad primarium significatum, quando non fuerint prius alia remedia adhibita contra peccata, prout adhiberi debuerant.

8. Dubitari potest, vtrum eiusmodi susceptio sacramenti in statu peccati sit adeo illicita, vt nullo casu licita reddatur. P. Suarez loquens de sacramento Suarez, *Eucharistiæ infra disp. 62. sect. 5. in responsione ad 4. argumentum*, nullum videtur agnoscere casum, quod id licitum sit. Hoc tamen nimis durum videtur, quia reuerentia sacramenti non videtur ita strictè obligare, vt in nullis circumstantiis debeat ad alia incommoda attendi. Vnde P. Valquez tom. 3. disp. 207. Valquez, *de Eucharistia, c. 1. n. 3. & 4.* fatetur aliquando, licet raro, euenire posse vt absque peccato possit aliquis scienter indispositus, & in statu peccati Eucharistiam sumere: vt si quis in altari recordatur peccati à se commissi, & ita ardeat angustias temporis, vt non possit attendere ad habendam contritionem, nisi cessando à sacrificio inchoato cum sui honoris dispendio: tunc enim absque peccato nouo posset sacrificium consummare, & Eucharistiam sumere, quia reuerentia sacramenti non obligat cum tanto dispendio proprii honoris. Vnde consequenter idem à fortiori dicendum videtur de aliis sacramentis, in quibus propter eadem inconuenientia, licet raro, occurrere posset casus, quo propter angustias temporis homo non posset se ad contritionem præparare, vel excitare, & aliunde non posset absque grauissimo detrimento, vel etiam irreuerentia ipsius sacramenti, illud non suscipere. In quibus casibus licet sacramentum non conferret gratiam propter indispositionem subiecti, non tamen contraheretur nouum peccatum, sed esset accessus neuter, hoc est, absque fructu, & absque peccato.

SECTIO II.

Vtrum cum equali dispositione equalem gratiam semper adulti suscipiant ex usu Sacramentorum.

9. **D**iximus, requiri dispositionem aliquam in adultis ad gratiam sacramentalem recipiendam, quæri solet, an dispositio sit vnica mensura gratiæ suscipiendæ. Certum est omnibus Catholicis, Baptismum (quod idem de aliis sacramentis dicendum est) non esse meliorem, aut habere maiorem virtutem ad sanctificandum ex eo, quod minister, qui sacramentum confert, melior sit; vt ex Scriptura probant Patres. Augustin. lib. 4. de Baptismo contra Augustin. Donatistas,

Melior ministrans non confert maiorem virtutem Sacramento.

Auctor sermonis de Baptismo Christi. Nazianz. Nicetas. Chrysoft. Paludan.

10. Quidam censent dari inaequalem gratiam pueris in Baptismo.

Valquez.

11. Scotus.

Gabriel. Caietan.

12. Conc. Trid.

Sacramenta pro inaequali dispositione subiecti causant gratiam inaequaliter.

Damascen. Ratio desumitur ex congruitate prudentis dispensationis.

13. Obijciunt.

Donatistae, cap. 20. sub finem; & tract. 5. in Ioan. colum. 3. Auctor sermonis de Baptismo Christi apud Cyprianum: Nazianzenus *Oratione in sanctum Baptisma*, g. 40. & Nicetas in *illam Orationem*, in illa verba: *nihil progressum*. Chrysostomus in *homilia de reditu suo de Asia*, & alij multi. Inter Catholicos Paludan in 4. dist. 4. g. 1. art. 9. n. 1. docuit, paruulis aliquando dari inaequalem gratiam in Baptismo, non propter meliorem ministrum, sed propter voluntatem Dei, qui eos ad talem gradum gloriae praedestinauerat, vt homines beati, qui aequare debent in multitudine Angelos beatos, cor respondeant etiam illis in gradu beatitudinis, vt latera ciuitatis illius sint aequalia. Angeli autem sunt inaequales inter se in beatitudine; ergo & homines ex aduerso eis correspondentes debent seruare eundem ordinem, & inaequalitatem. Alij probant alia ratione, quam immerito attribuit eidem Paludano, P. Valquez in *presenti disp.* 35. c. 4. in *primo*, quia pueri subrogandi sunt in locum Angelorum, qui ceciderunt; hi autem futuri erant inaequales in gratia & gloria; ergo & pueri praedestinati sunt ad inaequalem gloriam.

Ab hac sententia parum distat Scotus in 4. dist. 4. g. 7. qui indicat, eos, qui baptizantur cum aequali dispositione, accipere aliquando inaequalem gratiam, non quidem ita vt excessus proueniat a virtute Baptismi, sed ex voluntate Dei, qui hunc hominem elegerat ad talem gradum gloriae, vt contingit in adultis; vel propter merita parentum, aut ministrorum, vel circumstantium, in Baptismo paruulorum. Scotus sequitur Gabriel ibi g. 2. art. 2. concl. 7. Nec dissentit Caietan in *presenti* g. 64. art. 1.

Alia sententia per aliud extremum refertur, quod scilicet sacramenta eiusdem rationis etiam cum inaequali dispositione semper conferant aequalem effectum; quia sacramentum, vt det suum effectum, solum exigit non inuenire obicem, qui certe aequale tollit per quemcumque gradum dispositionis. Huius tamen sententiae nullum inuenio Auctorem.

His omnibus sententiis opponi videtur doctrina Concilij Tridentini sess. 6. c. 7. vbi de iis, qui per Baptismum iustificantur, docet, eos accipere iustitiam in eternam, *unumquemque suam, secundum mensuram, quam Spiritus sanctus parauit singulis, prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem*, &c. Ex quibus verbis imprimis constat contra secundam sententiam; sacramenta non conferre semper aequalem gratiam, sed inaequalem etiam pro inaequali dispositione recipientis; vt docuit expressè Damascenus lib. 4. c. 20. Ratio autem desumitur ex congruitate prudentis dispensationis & retributionis; cum enim gratia non consistat in diuisibili, sed habeat magis, & minus, & ad eam obtinendam, & impetrandam in sacramento requiratur dispositio ex parte hominis, consequens est, vt meliori dispositioni abundantiore gratia respondeat. Nam quando homo iustificatur extra sacramentum, certum est contritioni, & dispositioni magis seruienti, correspondere maiorem gratiam; ei enim, qui minus diligit, minus dimittitur; ergo cum attritio in sacramento suppleat locum contritionis, debet etiam maiori attritioni maior gratia correspondere.

Dicit aliquis, dispositionem bonam, quam homo habet tunc, quando recipit sacramentum, habere multos gradus intensiōis. Et quidem non oportet, quod secundum omnes illos disponat ad effectum sacramenti, sed solum secundum primum gradum, cuius intuitu Deus confert effectum sacramenti; reliqui autem gradus illius actus boni dignificantur à gratia data per sacramentum in eodem instanti, & sunt meritorij de condigno, ad promerendum au-

gmentum gratiae, & gloriae: nihil enim videtur illis deesse, quo minus sint meritorij de condigno: nam considerando praecise primum gradum illius dispositionis, inuenitur iam totum, quod requiritur, vt sacramentum conferat gratiam iustificationis; & per consequens, vt homo ille intelligatur iustificatus independentè ab aliis gradibus eiusdem actus boni; ergo inuenitur titulus sufficiens, à quo alij gradus dignificantur ad merendum de condigno augmentum gratiae; non ergo dabitur tota illa gratia ex vi sacramenti, sed solum id, quod correspondet primo gradui bonae dispositionis.

Respondetur, etiam si totum id concederetur, adhuc non sequeretur, sacramenta eiusdem rationis semper conferre omnibus aequalem gratiam. Primum, quia licet dispositio praesens attenderetur ad hunc effectum secundum primum solum gradum, & vt sic esset aequalis dispositio praesens in omnibus, non esset tamen aequalis dispositio, prout comprehendit dispositionem temporis praecedentis; qui enim per diem integrum se exercuit in actibus attritionis, & orationis seruientissimae, vt praepararet se ad Baptismum, procul dubio est magis, ac melius dispositus, quam qui paulò ante Baptismum se praeparauit. Et quidem illi actus praecedentes non possunt esse meritorij de condigno, cum supponamus hominem nondum fuisse iustificatum per contritionem perfectam, nec per Baptismum; omnes ergo illi actus concurrunt per modum dispositionis ad gratiam sacramentalem, quae debet esse inaequalis ratione saltem illius melioris dispositionis praecedentis. Secundò, etiam in ipso instanti ultimo ille primus gradus dispositionis non est aequalis in omnibus; nam licet quoad intentionem non esset inaequalitas inter duos primos gradus, esset tamen maxima inaequalitas, quoad substantiam, & perfectionem substantialem ipsorum actuum. Si vnus, v. g. esset ex meliori motu, vel cum maiori attentione, & libertate, vel ex aliis capitibus, quae inaequalitas deberet disponere ad inaequalem gratiam sacramentalem.

Ceterum id etiam, quod in argumento assumitur, falsum esse constat. Primum ex verbis Tridentini supra adductis, in quibus in vniuersum dicitur, gratiam dari inaequalem secundum mensuram propriae dispositionis; mensura ergo debet esse tota dispositio secundum totam suam perfectionem: alioquin non datur gratia sacramentalis secundum mensuram dispositionis; per hunc enim modum loquendi significatur, sacramentum conferre maiorem gratiam habenti meliorem dispositionem; & e contra, quod in illo casu non verificaretur; nam ille excessus gratiae non proueniret à sacramento, sed à meritis condignis. Vnde secundò arguere possumus, quia qui cum meliori dispositione recipit sacramentum, non solum accipit maiorem gratiam habitualement, sed etiam accipit maius ius ad gratiam actualement, & auxilia in ordine ad finem sacramenti; v. g. qui cum meliori dispositione, & deuotione recipit sacramentum Ordinis, vel Matrimonij, habet maius ius ex vi sacramenti, ad auxilia, quibus melius possit exsequi munera Ordinis suscepti, vel sustinere onera matrimonij; ergo accipit etiam maiorem gratiam habitualement; nam gratia illa habitualis, quae daretur non intuitu sacramenti, sed meriti condigni, non dat illud speciale ius ad eum finem proprium sacramenti; ergo illud maius ius debet fundari in maiori gratia habituali data ex vi sacramenti. Vide quae diximus supra disp. 4. sect. 3. explicantes gratiam sacramentalem.

Tertiò & à priori; quia licet Deus posset attendere solum ad primum gradum illius dispositionis, vt

15. Arguuntur primi centum illud argumentum.

Secundò arguuntur.

16.

vt conferret gratiam sacramentalem, magis tamen congruum videtur, quod attendat ad totam dispositionem integram in ordine ad eum effectum. [Sic enim licet solus actus dilectionis Dei super omnia, disponeret sufficienter peccatorem ad iustificationem; quando tamen dantur de facto actus dilectionis Dei, & actus contritionis, seu doloris de peccatis, utque actus disponit, & utriusque intuitu, & pro mensura utriusque, Deus confert gratiam iustificationis. Item quando à Deo petimus aliquod actu intento, Deus non mouetur solum à primo gradu intentionis, qui est in petitione, sed ab omnibus gradibus illius. Similiter ergo dicendum videtur de dispositione ad gratiam sacramentalem; nam dispositio illa videtur esse implicita petiti gratiæ: ideo enim actus penitentiae dicitur in Tridentino sess. 14. c. 4. impetrare veniam peccati: oportet ergo quod Deus ad concedendum quod petitur, moueatur à toto illo actu secundum totam suam intentionem: imò vix potest intelligi, quomodo aliter fieri possit, cum enim totus ille actus sit simul in voluntate, & totus sit independens à gratia sacramentali; procedit quippe vel ab auxilio, quo Deus eleuat in actu primo hominem, vt se disponat feruenter ad gratiam sacramenti, vel certe ab habitibus infusus præ-existentibus iam antea independenter ad sacramentum futuro; consequens est, vt totus ille actus videatur à Deo, qui totus secundum omnes sui partes habet vim ad mouendum Deum, atque ideo de se totus mouet Deum ad dandam gratiam sacramentalem: causa enim habens virtutem, & applicationem ad effectum, non est cur non operetur illum.

17. Nec obstat id, quod obieciatur, quod illi gradus poterant habere condignitatem ad merendum augmentum gratiæ, prout dignificati à gratia sacramentali data intuitu primi gradus. Respondetur enim, id potuisse intelligi, si gratia sacramentalis non daretur intuitu eorum omnium graduum: de facto tamen dari, non solum propter primum, sed propter omnes gradus integrantes dispositionem completam. Sicut potuisset etiam Deus dare gratiæ sacramentalis intuitu solius dispositionis tempore præcedentis, & tunc tota dispositio præsens dignificata à gratia sacramentali, posset esse meritoria de condigno augmenti gratiæ: de facto tamen id non fit, sed actus etiam præsens est dispositio, quæ attenditur ad mensuram gratiæ sacramentalis. Totum enim hoc redundat in maiorem utilitatem recipientis sacramentum; nam plus gratiæ sacramentalis datur propter illum actum consideratum vt dispositionem, & meritum de congruo, quam corresponderet illi de condigno, si consideraretur vt meritum condignum dignificatum à gratia sacramentali data independenter ab ipso actu. Sic etiam plus gratiæ sacramentalis datur intuitu illius dispositionis consideratæ vt dispositionis secundum omnes suos gradus, quam si danda esset gratia sacramentalis intuitu solum primi gradus, & postea alij gradus præmiâdi essent de condigno. Aliunde verò, si illa gratia sacramentalis datur intuitu totius illius dispositionis, non possunt iam iidem gradus dignificari ab eadem gratia sacramentali ad promerendum de condigno aliud augmentum gratiæ, quia nullus actus potest dignificari à gratia illa, quæ data est in eodem instanti intuitu eiusdem actus tanquam dispositionis, vt diximus latè *dispositio. 6. de Incarnatione. sect. 3.*

18. Ex eadem doctrina Tridentini sequitur secundò contra primam sententiam, in sacramentis non dari gratiam inæqualem habentibus æqualem dispositionem. Hoc enim videntur significare verba illa Concilij: secundum propriam cuiusque dispositionem. P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

Nam si dispositio cuiusque est mensura gratiæ accipiendæ, non datur minor gratia habenti meliorem dispositionem; neque è contra.

Ratione etiam probatur, quia vel ille excessus gratiæ aliquo modo prouenit ab ipso sacramento, vel non. Si dicatur primum; contra hoc est, quod sacramentum non causat gratiam, nisi significando illam; est enim signum primum, causans quod significat; nullo autem modo significat illum excessum gratiæ in hoc homine, imò quantum est de se, videbatur significare oppositum, nempe illum alium, qui est melius dispositus, accipere maiorem gratiam, hunc verò minorem. Et quidem, cum sacramenta debeant esse signa sensibilia, & humana, debent esse instituta ad significandum hominibus id, quod significant: certum autem est, Baptismum non posse humano modo ex vi suæ institutionis significare illum excessum gratiæ, quem in homine minus disposito causat; ergo illum excessum non causat, quatenus sacramentum est. Nec dici potest, prouenire illum excessum à sacramento propter meliorem dispositionem, aut maiorem deuotionem ministrj, vel parentum, aut circumstantium. Hoc enim est contra communem doctrinam Patrum, negantium maiorem efficaciam sacramentis propter maiorem bonitatem ministrorum. Chrysostomus supra adductus: *Multi, inquit, me absente, baptizati sunt; & quid tunc? Nihil minus habet gratia: non claudicat domum Dei; absente me, baptizati sunt, sed presente Christo sunt baptizati.* Videantur Augustinus & Nazianzenus locis supra citatis, Ambrosius lib. de mysteriis, c. 5. S. Thom. in illa verba Pauli 1. ad Cor. 1. *Numquid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati estis?* Et in præsentia q. 64. art. 1. ad 2. qui licet concedat aliquid posse impetrari suscipienti sacramentum per deuotionem ministrj, id tamen intelligit de auxilio aliquo, quod minister potest de congruo impetrare illi, quo ipse melius se disponat ad maiorem gratiam sacramentalem recipiendam; non tamen ita vt immediatè absque meliori sua dispositione sacramentum plus gratiæ ei conferat. Nam sicut hostia consecrata à meliori Sacerdote non est melius sacramentum; sic nec Baptismus collatus à meliori ministro, omnia enim sacramenta habent virtutem, & efficaciam suam à Christo, non à ministris alijs, qui non sua virtute operantur, sed vt instrumenta vnius Christi.

19. Minus autem dici potest alterum membrum, scilicet, illum excessum gratiæ non prouenire ab ipso sacramento, sed vel à voluntate Dei, qui hunc hominem prædestinavit ad maiorem gloriam, vel à ministris, & impetratione ministrj, vel parentum, &c. Hoc enim repugnat aperte legi communi Dei, qui non vult dare gratiam habitualē, nisi vel propter merita condigna, vel propter sacramenta applicata, aut contritionem extra sacramentum. Alioquin possemus dicere, quod propter eandem rationem, quia hic electus est à Deo ad maiorem gloriam, Deus præmiat abundantius in eo æqualia merita, quam in alio: itē quod ob eundem finem dat ei gratiam absque villo merito, vel sacramento. Quid enim refert, quod datur in sacramento, si tamen ille excessus non datur intuitu sacramenti, sed ob meram voluntatem Dei? Planè eodem modo poterat dari illi dormienti, & absque villo prorsus sacramento. Vnde ob eundem finem posset dari ei absque contritione, vel dispositione vlla: nam sicut hic excessus non datur nunc propter dispositionem, vel sacramentum, potuisset dari idem gradus gratiæ absque vlla dispositione. Vnde probatur similiter, nec posse dari eo modo propter orationem, vel deuotionem ministrj, tum

O quia

Probatur ratione, quia sacramentum non debet dici causare illum excessum gratiæ, quæ non significat.

Nec illud præterendum est, quod maioris dispositionis ministrj.

Chrysost.

S. Thom.

19. Neque ex mera voluntate Dei.

quia hoc etiam est contra mentem, & doctrinam Patrum, qui nullum agnoscunt excessum in eo, qui baptizatur à meliori ministro; tum etiam, quia esset contra eandem legem ordinariam Dei, & sequeretur eadem inconuenientia; quod scilicet propter orationem, aut deuotionem alterius posset de facto dari gratia paruulo etiam absque Baptismo: nam sicut ille excessus datur sine respectu ad Baptismum; ita posset similis gratia dari absque Baptismo: posset item propter deuotionem parentum, vel aliorum augeti gratia paruulo, vel etiam adulto dum dormit, & alia similia; quæ sunt planè absurda, & contra sensum omnium fidelium: nam sicut gratia est immediata mensura gloriæ, sic voluit Deus de lege ordinaria statuere mensuram certam, & stabilem ipsius gratiæ, scilicet merita condigna vnus cuiusque, vel etiam Christi Domini applicata per sacramenta, tamquam per media omnino necessaria ad consequitionem gratiæ, vel in contritione extra sacramentum.

20.
*Fundamenta
illarum sen-
tentiarum non
obstant.*

Nec obstant fundamenta illarum sententiarum; quia in primis non est, cur dicamus, homines beatos æquales esse futuros in numero, & gradu beatitudinis Angelis; & multo minus fundamentum est ad dicendum, homines electos esse eandem gloriam, & in eodem gradu, qui debebatur Angelis præuicatoribus; quid enim si Angeli non peccassent? idcirco homines non fuissent beati: imò iam Deus decreuerat homines creare, & ad beatitudinem Angelis communem eleuare; idque Angelis ipsis manifestauerat, ut suppono ex materia de Angelis. Deinde ad quemcumque gradum gloriæ Deus aliquem prædestinauerit, potest ad illum gradum eum faciliè conducere per media ordinaria absque eo, quòd detur gratia contra communem legem: potest enim per sacramenta, & rursus per merita condigna illum finem consequi, prouidente Deo tum auxilia efficacia, tum longitudinem vitæ, donec ad eum gradum gratiæ perueniat.

SECTIO III.

Verum qui suscipit Sacramenta indignè, postea ablato obice, consequatur gratiam Sacramentalem? ubi id in primis probatur de Baptismo.

21. Idem quaeritur sub aliis vocibus; an Sacramenta fide suscepta, ablata fitione, conferant postea suum effectum; quæ difficultas tractari solet specialiter de Baptismo, & eius occasione de aliis Sacramentis infra q. 69. art. 10. sed cum sit communis omnibus Sacramentis, magis videtur pertinere ad hunc locum.

Quid hic intelligatur nomine fitionis.

Nomine autem fitionis, seu indignitatis, qua suscipitur Sacramentum, non intelligimus eam, quæ redderet Sacramentum irritum, & inualidum, qualis esset defectus intentionis requisita; tunc enim etiam si postea auferatur fictio, non habebitur effectus, cum nullum præcesserit Sacramentum; sed sermo est de fitione, cum qua recipitur verum Sacramentum; quæ potest contingere culpabilis, vel etiam inculpabilis: potest enim aliquis recipere Baptismum, v. g. scienter absque debita dispositione, vel à Ministro hæretico, à quo debet abstineri, & tunc peccat in ipsa susceptione sacramenti: potest etiam accedere absque dispositione requisita ad effectum sacramenti, inuincibiliter tamen ignorans, vel non aduertens ad defectum dispositionis, & tunc non quidem peccat, sed tamen non accipit effectum gratiæ Sacramentalis: & in vtroque casu

procedit dubium, an postea, ablato obice, habeatur effectus sacramenti.

De sacramento Baptismi Scholastici omnes id concedunt cum S. Thoma dicta q. 69. art. 10. propter S. Thom. auctoritatem Augustini, qui primus de hoc puncto disputasse videtur. De aliis Sacramentis variè sentiunt Theologi: aliqui volunt, soli Baptismo id competere, quos refert, & sequitur Valquez infra Valquez. diff. 161. Alij id extendunt ad sacramenta, quæ imprimunt characterem. Alij addunt sacramentum Poenitentiae; alij Matrimonium etiam, & Extremam-vnctionem; alij denique id commune dicunt esse omnibus Sacramentis nouæ Legis.

Vt incipiamus ab iis, quæ magis certa sunt, de Baptismo videtur omnino concedendum, ablata fitione, seu obice, conferre suum effectum. Præcipuum fundamentum desumitur ex Augustino, qui licet præcipuum controuersiam habuerit circa valorem Baptismi ab Hæreticis suscepti, & de eo non iterando, quando aliquis ad fidem, & veram Ecclesiæ redit: eà tamen occasione, & ut responderet argumentis Hæreticorum, multa dixit de effectui Baptismi; ut ostenderet non solum esse validum, sed habere suum effectum, ablato obice, & conferre remissionem peccatorum. Sic docet lib. 1. de Baptismo contra Donatistas, c. 12. & lib. 3. cap. 13. & Augell. lib. 6. c. 5. & refertur in c. Tunc valere. de Consecrat. diff. 4. Idem docet Auctor sermonis de Passione Christi, apud Cyprianum, ante finem. Hæc loca Augustini aliqui ita explicant, ut quado auferatur obex, & fictio, gratia quidem, & remissio peccatorum quoad culpam, atque adeò quoad debitum pænæ æternæ, detur intuitu poenitentiae; remissio verò totius pænæ temporalis debita, & remanentis adhuc propter peccata commissa ante baptismum, obineatur virtute Baptismi præteriti; ita ut baptismus deferuiat ad plenam remissionem pænæ, non verò ad remissionem culpæ, vel infusionem gratiæ. Ita Scotus, Gabriel, & alij, quos refert Valquez ubi supra Scotus. cap. 4. qui eorum explicationem probabilem reputat, quam tamen paulo aliter explicat ex eorum mente, ut postea videbimus.

Reiicitur tamen ex verbis eiusdem Augustini, qui non solum adscribit Baptismo præterito remissionem pænæ temporalis, sed etiam salutem, remissionem peccatorum, & vitam. Sic loquitur libro illo 1. cap. 2. Non iterum baptizandus est; quia ipsa reconciliatione, ac pace praestatur, ut ad remissionem peccatorum eius in unitate iam prodesse incipiat sacramentum, quod acceptum in schismate prodesse non poterat, & lib. 3. cap. 13. Tunc incipit valere idem baptismus ad dimittenda peccata, cum ad Ecclesiā pacem venerint; non ut iam dimissa non retineantur, neque ut ille Baptismus, quasi alienus, aut alius improbetur, aut alter tradatur, sed ut idem ipse, qui propter discordiam foris operabatur mortem, propter pacem intus operetur salutem. & lib. 6. cap. 5. Et ideo si ab illa peruersitate correctus, & à separatione conuersus venerit ad Catholicam pacem, sub eodem baptismo, quod acceperat, etiam peccata dimittuntur propter vinculum charitatis, sub quo baptismo peccata eius tenebantur propter sacrilegium dissensionis, quia illud & in homine iusto, & in homine iniusto semper sanctum est, quod neque aequitate alienius augetur, neque alienius iniquitate minuitur. Eodem modo loquitur Auctor illius serm. de Passione apud Cyprianum his verbis: Et licet indigni sint, qui accipiunt, Sacramentorum tamen reuerentia, & propinquiores ad Deum parat accessum, & ubi redierint ad cor, constat ablutiois donum, & redit effectus munerum. Docet itaque, Baptismum postea conferre, non solum remissionem pænæ temporalis, sed salutem animæ, hoc est, vitam; opponunt

21.

Augell.

S. Thom.

Augustini

Theologi

aliqui

volunt

soli

Baptismo

id

competere

quos

refert

&

sequitur

Valquez

infra

Valquez.

diff.

161.

Alij

id

extendunt

ad

sacramenta,

quæ

imprimunt

characterem.

Alij

addunt

sacramentum

Poenitentiae;

alij

Matrimonium

etiam,

&

Extremam-vnctionem;

alij

denique

id

commune

dicunt

esse

omnibus

Sacramentis

nouæ

Legis.

Vt

incipiamus

ab

iis,

quæ

magis

certa

sunt,

de

Baptismo

videtur

omnino

concedendum,

ablata

fitione,

seu

obice,

conferre

suum

effectum.

Præcipuum

fundamentum

desumitur

ex

Augustino,

qui

licet

præcipuum

controuersiam

habuerit

circa

valorem

Baptismi

ab

Hæreticis

suscepti,

&

de

eo

non

iterando,

quando

aliquis

ad

fidem,

&

veram

Ecclesiæ

redit:

eà

tamen

occasione,

&

ut

responderet

argumentis

Hæreticorum,

multa

dixit

de

effectui

Baptismi;

ut

ostenderet

non

solum

esse

validum,

sed

habere

suum

effectum,

ablato

obice,

&

conferre

remissionem

peccatorum.

Sic

docet

lib. 1.

de

Baptismo

contra

Donatistas,

c. 12.

&

lib. 3.

cap. 13.

&

Augell.

lib. 6.

c. 5.

&

refertur

in

c. Tunc

valere.

de

Consecrat.

diff. 4.

Idem

docet

Auctor

sermonis

de

Passione

Christi,

apud

Cyprianum,

ante

finem.

Hæc

loca

Augustini

aliqui

ita

explicant,

ut

quado

auferatur

obex,

&

fictio,

gratia

quidem,

&

remissio

peccatorum

quoad

culpam,

atque

adeò

quoad

debitum

pænæ

æternæ,

detur

intuitu

poenitentiae;

remissio

verò

totius

pænæ

temporalis

debitæ,

&

remanentis

adhuc

propter

peccata

commissa

ante

baptismum,

obineatur

virtute

Baptismi

præteriti;

ita

ut

baptismus

deferuiat

ad

plenam

remissionem

pænæ,

non

verò

ad

remissionem

culpæ,

vel

infusionem

gratiæ.

Ita

Scotus,

Gabriel,

&

alij,

quos

refert

Valquez

ubi

supra

Scotus.

cap. 4.

qui

eorum

explicationem

probabilem

reputat,

quam

tamen

paulo

aliter

explicat

ex

eorum

mente,

ut

postea

videbimus.

Reiicitur

tamen

ex

verbis

eiusdem

Augustini,

qui

non

solum

adscribit

Baptismo

præterito

remissionem

pænæ

temporalis,

sed

etiam

salutem,

remissionem

peccatorum,

&

vitam.

Sic

loquitur

libro

illo

1. cap. 2.

Non

iterum

baptizandus

est;

quia

ipsa

reconciliatione,

ac

pace

praestatur,

ut

opponunt enim statui præcedenti, in quo operabatur mortem; dicunt operari remissionem peccatorum, quo nomine simpliciter intelligitur remissio culpæ; nam ex illis verbis Christi: *quorum remissio peccata, remittuntur eis*, &c. colligitur potestas remittendi non solum penam, sed culpam. Denique, in ultimis verbis allegatis dicitur simpliciter, *redire effectum munerum*, hoc est, effectum, quem sacramentum debeat conferre, qui quidem potissimè erat infusio gratiæ, & remissio culpæ.

Ratione item constat. Primò, quia si virtus Baptismi præteriti prius impedita potest postea, ablato obice, operari aliquem effectum, non apparet, cur non possit alios; neque enim requiritur magis præsens causa ad unum, quàm ad alium. Deinde alia sacramenta, quæ ordinata sunt ad conferendam gratiam, & remittenda peccata, licet possint etiam tollere reatum aliquem penæ temporalis, non possunt tamen eum effectum, nisi ponant effectum priorem gratiæ sanctificantis. Hoc patet in sacramento Pœnitentiæ, quæ ordinatur etiam ad tollendum debitum penæ temporalis per satisfactionem sacramentalem; id tamen non præstat, nisi prius conferat gratiam remissionem peccati, quoad culpam. Item extrema-unctio, quæ ordinatur etiam ad tollendas reliquias peccatorum, & reatum penæ, id non facit, nisi conferat etiam gratiam sacramentalem; ergo multo minus baptismus, qui ordinatur ad regenerandum, & viuificandum spiritua-liter hominem, debet præstare effectum secundarium circa penam temporalem absque primario gratiæ sanctificantis.

26. Propter hæc item Scotus apud Vasquez ubi supra, addit aliam explicationem, cui magis videtur hñdere ipse Vasquez, quòd scilicet baptismus præteritus conducatur ad salutem, ablato obice, duplici titulo. Primus est, quatenus reddit subiectum capax sacramenti Pœnitentiæ, quo postea iustificatur; vel iustificatur per contritionem extra sacramentum, conducit baptismus alio titulo, quatenus susceptio præterita baptismi facit, quod contritio sit vera contritio, quæ quidem vera esse non potest, nisi vel supponat baptismum susceptum, vel habeat votum suscipiendi baptismum. Cum ergo in casu nostro contritio non habeat eiusmodi votum, quia non potest homo iterum baptizari, consequens est, ut ideo sit vera contritio, quia præceptum baptismi iam obseruatum est.

27. Probat hanc explicationem Vasquez ex aliquibus loquutionibus Augustini, qui interdum dicto purgationem peccatorum videtur non Baptismo, sed Confessione tribuere, per quam fit, ut baptismus susceptus, quem iterum recipere non est necesse, incipiat valere, & prodesse, modo scilicet supra explicato: item d. lib. 3. cap. 13. dixit, *tunc incipit valere idem baptismus ad dimittenda peccata, cum ad Ecclesiam pacem veneris, non ut iam dimissa non retineantur, neque ut ille Baptismus quasi alienus, aut alius improbetur, & alter tradatur, sed ut idem ipse*, &c. Ecce dicitur non valere ad hoc, ut iam dimissa peccata (nempe per correctionem, & pacem Ecclesiæ, & reconciliationem cum ea) non retineantur, hoc est, remittantur; quia scilicet iam dimissa per pœnitentiam remittere non potest; ergo deseruit, & prodest eo solum modo, quo dictum ex mente Scoti. Denique illo lib. 6. cap. 5. solum dicit, quòd sub eodem Baptismo, quod acceperat, eum peccata dimituntur propter vinculum charitatis, &c. non est autem idem sub illo Baptismo dimitti, ac per illum dimitti.

Hanc interpretationem esse etiam contra Augustini mentem, bene probat P. Coninch supra, q. 62. art. 1. P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

1. dub. 5. ex eo, quod Augustinus in illo lib. 1. c. 11. cepit respondere argumento cuidam, quo utebantur Donatistæ petentes, an per baptismum collatum in sua secta remitterentur peccata, & conferretur Spiritus sanctus? si enim id concederetur, inferebant apud ipsos esse veram Ecclesiam, apud quos accipiebatur Spiritus sanctus; si verò negaretur, urgebant, debere iterum baptizari eos, qui ab ipsis ad Catholicos discedebant. Huic argumento Augustinus respondet, idem prorsus dicendum, quod dicatur de eo, qui cum odio, vel alio peccato intra Ecclesiam Catholicam baptizatur, de quo si dixerint quod tunc quidem quando actu baptizatur, accipit remissionem peccatorum, sed statim propter peccatum perseverans redeunt eadem peccata, provt feruo illi Evangelico accidisse videtur, idem dicendum esse de eo, qui apud hæreticos baptizatur. Si verò (quod verum est) dixerint, accipere quidem verum baptismum, sed non gratiam baptismi propter peccatum manens; idem dicendum de eo, qui baptizatur in hæresi. Augustinus ergo diuersimodè loquitur iuxta illum duplicem modum respondendi. Nam iuxta primum dicit, baptismum, quando datus fuit, contulisse remissionem peccatorum; postea verò, quando aufertur obex, non iam baptismum, sed reconciliationi tribuit effectum. Iuxta secundum verò respondendi modum, qui verus erat, semper dicit, baptismum præteritum semper causare postea remissionem peccatorum.

29. Constat hoc. Primò, quia Augustinus in utroque respondendi modo conatur ostendere, quomodo, aut quando baptismus ille operetur remissionem peccatorum (quod scilicet Donatistæ quærebant) & iuxta primum modum constat, dari, quando fit baptismus; ergo iuxta secundum modum concedit, dare baptismum eum effectum, ablato obice; alioquin non respondisset ad quæsitum. Secundò, constat hoc ipsum ex diuersis verbis, quibus utitur illo c. 13. Nam iuxta priorem solutionem August. dicit, debere eos redire ad Ecclesiam & fidem, ut eorum peccatorum, quæ in eos redierant, purgationem, charitate operante, mereantur, non dixit Baptismo operante, sed charitate operante. At verò iuxta posteriorem solutionem mutat loquendi modum, & dicit: *cum ad Ecclesiam pacem venerint, tunc incipere valere Baptismum ad dimittenda peccata*. Tertiò, quia passim baptismum ipsum nominat causam illius remissionis peccatorum; quæ postea datur, ut constat ex verbis omnibus supra relatis, in quibus dicit, ipsum sacramentum prodesse ad remissionem peccatorum, operari salutem, sicut prius operabatur mortem. Certum autem est, quòd ipsamet susceptio sacramenti, cum esset peccatum mortale, operabatur mortem. Adde ex eodem lib. 1. c. 12. ubi dicit: *prodesse iam in unitate sacramentum, quod acceperat in schismate prodesse non poterat*; quibus verbis significat, ad id, & eodem modo prodesse postea, ad quod & quomodo prius prodesse non potuit: debuit autem prius prodesse per operationem gratiæ ex opere operato; ergo eodem modo prodesse incipit, ablato obice. Eodem sensu dicit cap. 13. in fine, eos *ut ad sanitatem pacis, atque charitatis veniant, adhortamur, non solum ut aliquid habeant, quod non habuerunt, sed ut eis etiam illud prodesse incipiat, quod habebant*.

30. Neque obstant verba in contrarium supra adducta à P. Vasquez. Ad primum enim locum dicimus, non esse illum sensum eorum verborum, quem Vasquez iis tribuit, sed alium diuersum iuxta intentum Augustini de illa duplici respondendi via, quam præmiserat: tunc (inquit) incipit valere idem baptismus ad dimittenda peccata, cum ad Ecclesiam pacem venerint,

venerint, non ut iam dimissa non retineantur, (hoc est, non ut dicendum esset iuxta priorem respondendi modum, in quo diceretur baptismus postea prodesse ut peccata, quæ iam semel per ipsum dimissa fuerant, & iterum redierant, iterum secundo solvantur; hoc, inquam, non est dicendum iuxta secundum respondendi modum sed prodesse baptismum postea, ut peccata primo remittantur per ipsum) neque ut ille baptismus, quasi alienus, aut alius improbetur, &c.

31.
Respondetur
ad secundum
locum.

Ad secundum locum respondetur, quando Augustinus dicit, sub illo baptismo dimitti peccata, intelligere per ipsum baptismum dimitti, tum quia id sæpe dixerat ut vidimus; tum quia subiicit immediate rationem id aperte significantem: *Quia illud, inquit, & in homine iusto, & in homine iniusto semper sanctum est*, hoc est, habet vim sanctificandi. Quæ ratio extra rem esset ad probandum, non per baptismum, sed aliunde peccata dimitti. Quod enim dicit Vasq. n. 10. rationem illam afferti ab August. non ad probandam efficaciam Baptismi, sed quod non debeat repeti, quia sanctus est, hoc, inquam, non potest aptari textui, cum neque in eo capite, neque in præcedenti verbum fecerit Augustinus de repetendo, vel non repetendo baptismum, sed eius efficacia, & utilitate: ratio ergo illa est ad probandum, quod immediate dixerat de utilitate illius Baptismi; quam probat, quia in quocunque sit, semper sanctus est, &c.

32.
Obijci Vas-
quez.

Responderi
solet.

Obijci rursus Vasq. n. 3. quia ut August. hoc privilegium, & hanc efficaciam baptismum præterito tribueret, debuisset habere fundamentum aliquod traditionis, aut definitionis, aut scripturæ, aut rationis; quod tamen ad talem efficaciam baptismum ex opere operato tribuendam, nullum prorsus erat. Responderi solet Augustinum motum, & convinctum fuisse ad eam efficaciam baptismum tribuendam, ex eo quod Baptismus in re vel in voto sit necessarius necessitate mediæ ad remissionem peccatorum, quæ commissæ sunt ante baptismum, & ad expiandum etiam peccatum originale. Cum ergo baptismus ille reiterari non possit, consequens est, ut virtute baptismi præteriti auferantur postea peccatum originale, & alia peccata ante baptismum commissæ.

33.
Hanc ratio-
nem impugnans
Vasquez.

Hanc rationem impugnat Vasquez num. 57. & sequentibus, quia baptismum esse medium necessarium in re, vel in voto ad tollenda peccata, non arguit, ipsum sacramentum concurrere ad gratiam ex opere operato, per quam ea peccata remittuntur. Nam sacramentum etiam Pœnitentiæ necessarium est in re, vel in voto ad remissionem peccati mortalis post baptismum commissi; & tamen quando aliquis extra sacramentum iustificatur per actum contritionis, in quo continetur votum implicitum sacramenti, non concurrat ipsum sacramentum, aut votum ipsius tribuens, aliquam efficaciam contritioni, quam ipsa non habebat ante sacramenti institutionem, & quam non haberet, etiamsi sacramentum institutum non esset; sed dicitur sacramentum necessarium in re, vel in voto, quia nisi de facto fuerit susceptum, necessarium est ad veram contritionem propositum suscipiendi illud; alioquin non erit vera contritio, cum non includat propositum seruandi omnia præcepta, quorum vnum est de suscipiendo sacramento. Sic ergo de baptismum etiam dicendum est, requiri in re, vel in voto ad tollenda peccata originale, & alia præcedentia, quia nisi fuerit re ipsa positus baptismus, non poterit esse vera contritio sine proposito suscipiendi baptismum, non tamen ita ut baptismus det efficaciam contritioni ad tollenda peccata illa ex opere operato.

Hoc argumentum P. Vasquez conuincit etiam P. Coninch dicto dub. 5. n. 66. ut fateatur, Augustinum ea ratione moueri non potuisse; solum enim probat, sine baptismum aut eius voto non contingere vquam iustificationem; quod etiam & nihil aliud dixit Conc. Trid. sess. 6. c. 4. nō verò quod baptismus, aut eius votum debeant operari iustificationem ex opere operato. Cæterum, si ea ratio bene explicetur, non videtur contemnenda. Et in primis, licet Conc. Trid. non dixerit, baptismum, aut eius votum debere concurrere, sed solum sine baptismum aut eius voto non contingere iustificationem, ex modo tamen dicendi, & probatione, quam subiicit, constat, loqui de requisito per modum causæ. Probat enim illud dictum statim ex verbis Christi, Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei*; in quibus baptismum requiritur ut causa; hoc enim significat renasci ex aqua & Spiritu sancto, scilicet ab illis accipere per regenerationem spirituale esse. Oportet ergo, eum, qui renascitur, renasci omnino vel ex baptismum, vel ex eius voto, & per consequens non sufficit præcessisse vtrumque baptismum, nisi ipse, vel eius votum concurrat ad generationem illam spirituales. Porro in eo casu neutrum concurreret; non enim baptismum, ut contendit contraria sententia; non etiam votum, cum contritio tunc non includat votum baptismi; ergo fieret iustificatio prima absque baptismum, aut eius voto concurrente ad ipsam. Habuit ergo fundamentum Augustinus in Scriptura & sensu Ecclesiæ ad affirmandum, illum baptismum conferre postea suum effectum, ne daretur aliquis, qui munderetur ab originali sine baptismum, vel eius voto concurrente ad illam primam iustificationem. Illa enim contritio non esset tunc verè, & in rigore votum baptismi; nam votum significat desiderium, seu propositum; non potest autem ille homo desiderare, aut velle baptismum, nisi per modum gaudij, aut complacentiæ in baptismum præterito; nam sicut pœnitentia in voto non est complacentia de sacramento Pœnitentiæ præterito, sed desiderium, & voluntas in futurum, sic baptismum in voto propriè, in rigore tunc solum datur, quando est desiderium, aut voluntas suscipiendi illum in futurum.

Accedit modus loquendi Patrum, qui non solum dicunt, requiri baptismum, sed illum esse remedium necessarium: remedium autem non est, nisi quod influxum habet in salutem. Sic loquitur Leo Papa epist. 78. alias 80. *Qui baptismum, inquit, priuatur, necessaria liberatione fraudatur*. Clemens Papa epist. 4. post medium: *Quid confert, inquit, aque baptismus ad Dei cultum? Primo quidem, quia quod Deo placuit, impletur. Secundo, quia regenerato ex aquis, & Deo renato fragilitas prioris naturæ, qua vobis per hominem facta est, amputatur; & ita demum peruenire poteritis ad salutem: aliter impossibile est*. Et paulo post: *Confugite ergo ad aquas istas, sola sunt enim, qua possint vim futuri ignis extinguere*. Non ergo extinguatur ille ignis in aliquo per primam iustificationem sine efficacia illius aquæ. Eodem modo loquuntur alij Patres, de necessitate & efficacia Baptismi.

Denique, eadem Baptismi efficacia colligi poterat ex eo, quod in ordine ad alios effectus minus principales, quos non potest fortasse operari, quando actu confertur, habet adhuc efficaciam suam, ut postea, ablato obice, eos conferat, v.g. si aliquis baptizetur cum dolore sufficienti de peccatis mortalibus, non verò de venialibus omnibus, baptismum quidem confert gratiam, & remissionem peccatorum mortalium, non tamen eorum venialium, de quibus non habet dolorem; si autem postea de his

34.
Coninch.

Non videtur
tamen con-
temnenda illa
ratio.

Ioan. 3.

Fundamen-
tum Augu-
stini.

35.
Confirmatur
ex Patribus
Leo Papa
Clemens
Papa.

36.
Idem dicitur
colligitur.

38.
Clementis
Papa.

In quo E-
piscopus qui
pariter mar-
tyris.

his etiam doleat, non dubium, quin hæc etiam remittantur virtute Baptismi præteriti, non solum quoad culpam, sed quoad totam poenam. Alioquin si moreretur absque alio nouo peccato post Baptismum commissio, deberet pati, & purgari in Purgatorio; quod est contra communem fidelium sensum ita de baptizatis existimantium, ut si statim post Baptismum & baptismalem gratiā moriantur, absque purgatione alia, aut mora debeant ire ad cælestia gaudia: æquiparatur quippe in hoc Baptisma martyrio, ut sicut martyr non indiget Purgatorio, nec pro illo vlla vnquam suffragia offeruntur, imò iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre; sic Baptismus plenam conferat remissionem culpæ & poenæ. Potest autem contingere, quod Martyr, quādo actu patitur, habeat obicem ad remissionem alicuius saltem peccati venialis non retractati formaliter, nec virtualiter: postea tamen ablato obice per retractationem saltem in primo instanti separationis animæ, statim dimittitur virtute Martyrij præteriti culpa illa, & totum etiam debitum poenæ. Quod idem de Baptismo dicendum est, homini statim post Baptismum mortuo, & cui in instanti Baptismi nō omnia venialia remissa sunt, quia non erant sufficienter retractata, statim in primo saltem instanti separationis animæ remitti virtute Baptismi præteriti peccata illa omnia venialia quoad culpam, & totum tantum poenæ. Hinc autem colligitur, efficaciam Baptismi non fuisse alligatam ad instantem, quo confertur sacramentum; non apparet autem ratio, cur ad effectus minus principales, qualis est remissio venialium & poenæ temporalis, possit concurrere ex opere operato, postea ablato obice; non autem possit ad effectus magis principales, qualis est ablatio peccati originalis, & remissio mortalium, ad quam principaliter ordinatus, & institutus fuit.

37. Hæc ergo ostendunt, multo esse veriores Augustini interpretationem illam, quam cum S. Thoma dicta quæst. 69. art. 10. amplectuntur Theologi Scholastici communiter, quod scilicet, ablato obice, concurrat Baptismus præteritus ad effectum gratiæ, & remissionem omnium peccatorum præcedentium, & omnis poenæ temporalis; ita ut per susceptionem baptismi is, qui baptizatur, acquirat ius ad omnia illa consequenda, ubi primum obex ablati fuerit. Sicut enim Summus Pontifex concedit aliquando tempore Iubilei, ut possint omnes absolui ab omnibus reueratis, & commutare vota, &c. quam facultatem ita quidem censetur concedere, ut si eo tempore penitens oblitus fuit peccati reuerati, vel voti commutandi, postea transacto tempore Iubilei, possit in virtute Iubilei præteriti absolui ab illo peccato reuerato, vel totum commutare; quia per Iubileum acquisiuit ius ad eas gratias consequendas, ut cum communiore sententia plurimum, quos affert, docet Thom. Sanchez lib. 4. de voto, c. 54. num. 39. Sic Christus Dominus similem indulgentiam videtur in sacramento Baptismi concessisse, ut eius virtute plenissima remissio fiat semel in vita omnium debitorum culpæ, & poenæ; quæ vsque ad illud tempus sunt; ad quam remissionem, & gratiam acquirit ius, qui baptizatur; ita ut si tunc ratione alicuius impedimenti effectus non habeatur, possit postea, ablato impedimento, effectum consequi ratione iuris, quod semel acquisiuit, ut hæc plenaria indulgentia ab omnibus semel possit obtineri, nisi per ipsos steterit, qui obicem nunquam in hac vita auferre voluerunt.

38. Huic communi doctrinæ obicit Vasquez c. 3. non posse explicari, quomodo Baptismus concurrat postea simul cum sacramento Penitentiae ad P. Joan. de Lugo de Sacramentis.

remissionem peccatorum; cum enim per sacramentum Penitentiae peccata aliqua tollantur directè, & alia omnia indirectè, non videtur restare peccatum, quod per Baptismum tunc remittatur, cum illud ipsum iam sit ablatum indirectè per sacramentum Penitentiae, & gratiam illius sacramenti: è contra verò, non videtur peccatum vllum remitti posse directè tunc per sacramentum Penitentiae; quia illud peccatum remissum est indirectè per gratiam, quam confert Baptismus; & ita nihil restat amplius remittendum per sacramentum Penitentiae: nam quod attinet ad ablationem peccati, parum refert, quod remittatur directè, vel indirectè, cum vtroque modo auferatur omnino peccatum, & nihil ex ipso maneat, quod auferri possit per alterum sacramentum.

Ad hoc tamen facile respondetur, vtrumque sacramentum concurrere ad tollenda peccata, sed non eodem modo; nam Baptismus tendit directè ad tollendum originale, & actualia commissa ante Baptismum, vel simul cum Baptismo; indirectè autem tollit etiam cætera, èd quod gratia opponatur cum omnibus; è contra sacramentum Penitentiae confert directè ad tollenda peccata commissa post Baptismum, & indirectè tollit originale, & alia actualia peccata, neque est inconueniens, quod singula peccata tollantur per illa duo sacramenta eò duplici modo, & titulo; hoc enim non est aliud, nisi quod Deus dans illam gratiam moueatur ab vtroque sacramento, quorum alterum petit gratiam ad tollenda hæc peccata, licet obiter debeant tolli alia, sine quibus hæc tolli non possunt; alterum verò è contra petit gratiam ad remissionem aliorum, vtriusque autem petitioni satisfacit Deus, dum infundit eam gratiam.

Sed contra instat idem Vasquez, num. 22. & probat, non posse in nostro casu vtrumque sacramentum simul concurrere; prius enim concurrat Penitentia, per quam auferatur obex, & fictio, quæ impediēbat effectum Baptismi; quod videtur docere S. Thomas, dum dicit illo art. 10. per Penitentiam prius remoueri impedimentum fictionis. Prius ergo tollitur per sacramentum Penitentiae peccatum fictionis, atque aded indirectè alia omnia, antequam Baptismus operetur: non ergo potest postea Baptismus deferuere ad tollenda peccata, quæ iam inuenit ablata, sed ad summum deferuere ad aliquem gradum gratiæ; per quod non defenditur id, quod dicebatur esse de mente Augustini; nam Augustinus non solum dicit, Baptismum præteritum deferuere ad gratiam conferendam, sed multo magis probare volebat, deferuere ad remissionem peccatorum obtinendam.

Respondetur, vtrumque sacramentum concurrere in eo casu simul ad effectum gratiæ, & remissionis peccatorum, nec villo modo concurrere sacramentum Penitentiae ante Baptismum. Prærequiritur quidem ablatio obicis ante effectum sacramenti Penitentiae ante operationem Baptismi; nam obex non auferatur per operationem, aut effectum sacramenti Penitentiae, sed per aliquid antecedens; obex enim impediens effectum Baptismi erat indispositio, seu carentia dispositionis debitæ ad remissionem omnium peccatorum mortalium; hæc autem carentia tollitur formaliter per ipsam dispositionem requisitam, quæ vel est contritio extra sacramentum, vel attritio cum sacramento Penitentiae. Quare eo ipso, quod intelligatur posita attritio cū sacramento Penitentiae, intelligitur subiectum dispositum sufficienter ad remissionem omnium peccato

39.

Respondetur.
Quid tollat
Baptismus
directè, quid
indirectè.

40.

Instantem.

41.

Respondetur.

peccatorum mortalium, & per consequens intelligitur iam ablati obex, qui impediens effectum Baptismi: intelligitur autem totum hoc pro priori signo, antequam sacramentum Pœnitentiæ operetur; prius enim est, poni sacramentum Pœnitentiæ, quam operari; ergo pro eo signo intelligitur iam ablati obex Baptismi, antequam sacramentum Pœnitentiæ operetur; & pro eodem signo intelligitur ablati per Baptismum præteritum, & attritionem præsentem obex sacramento Pœnitentiæ, quod etiam non posset remittere peccata commissa post Baptismum, nisi inueniret dispositionem sufficientem ad ablationem originalem, & aliorum peccatorum commissorum ante Baptismum, qui obex, seu indispositio aufertur per Baptismum præteritum, & attritionem præsentem: intelligitur ergo pro illo signo ablati obex utrique sacramento, & posita dispositio sufficiens ad remissionem omnium peccatorum.

Pro quo signo obex tollitur.

Utrumque sacramentum simul concurrat.

42.

Pro signo autem subsequenti utrumque sacramentum simul operatur gratiam, & remissionem peccatorum: neutrum enim inuenit remissa peccata vlla, sed solum inuenit ablatum obicem ad eorum remissionem. Quando verò S. Thomas dicit, per Pœnitentiam remoueri fictionem, quā remotā, Baptismus aufert culpam, & reatum omnium peccatorum præcedentium, &c. loquitur de peccatis actuali, seu retractatione, per quam aufertur fictio actualis, seu non retractatio, vel etiam, si velis, loquitur de Pœnitentia sacramentali, per quam aufertur fictio, hoc est, obex: nam nomine fictionis non intelligitur culpa habitualis, sed impedimentum, & obex, qui, ut diximus, est indispositio, seu carentia dispositionis requisitæ ad remissionem peccatorum, quæ carentia tollitur formaliter per sacramentum Pœnitentiæ, cum attritione; quā indispositione ablata, statim Baptismus confert remissionem peccatorum; nunquam tamen dixit S. Thomas sacramentum Pœnitentiæ operari remissionem peccatorum, prius quàm Baptismus eam operetur; ut latius videbimus infra agentes de sacramento Pœnitentiæ.

43.

Influit Vsq.

Vrget P. Vasquez num. 25. quia quidquid sit, quando fictio tollitur per attritionem, & sacramentum Pœnitentiæ; quando tamen tollitur per contritionem, negari non potest quod contritio directè auferat omnia peccata, antequam Baptismus operetur eorum remissionem: nam contritio suapte natura pugnat cum omnibus peccatis; ergo ea omnia directè aufert, siue per seipsam, siue per gratiam, quam secum affert; nihil ergo restat, quod Baptismus præteritus directè auferat, cum iam inueniat per contritionem directè ablata peccata etiam ante Baptismum commissa.

44.

Respondetur.

Respondeo, idem argumentum fieri posse, quando habetur contritio illo ipso instanti, quo perficitur sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ: nam tunc etiam ponitur contritio directè pugnans cum peccatis; ergo se sola, vel per gratiam, quam secum affert, tollit directè ea peccata, ac per consequens sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ tunc non conducent ad operandam remissionem peccatorum, quæ omnia inueniunt iam directè remissa. Nemo tamen dicit, (ni fallor) in eo casu sacramentum Baptismi, aut Pœnitentiæ non operari remissionem peccatorum: & ratio est, quia contritio (ut suppono ex dicendis infra de Pœnitentiæ virtute) non est forma se ipsa iustificans, aut expellens peccatum, sed dispositio quædam, quæ ex Dei misericordia acceptatur ad hoc, ut ipse Deus dimittat peccata homini contrito. Vnde licet pro aliquo signo prioris intelligatur iam posita contritio, antequam sa-

cramentum operetur; pro illo tamen signo nondum intelligitur remissum, vel ablatum peccatum, sed solum posita dispositio quædam, quæ se sola etiam sufficeret ad impetrandam remissionem peccati. Pro eodem autem signo intelligitur positum etiam sacramentum; ergo effectus remissionis peccati, qui ponitur in signo sequenti non minus poterit provenire à sacramento, quàm à contritione, cum utraque illa causa præintelligatur pro signo præcedenti cum actiuitate ad illum effectum; atque ideo non est, cur effectus postea intelligatur magis procedere à contritione sola, quàm à sacramento. Quod idem dicendum est in casu nostro, quando sacramentum Baptismi tempore præcessit, & postea per contritionem tollitur eius obex: nam tunc etiam non intelligitur prius posita contritio, quàm sacramentum, ablati obice, sed utrumque intelligitur simul cum per ipsam contritionem formaliter aufertur obex, qui non est aliud, quàm carentia dispositionis debitæ ad remissionem peccati; non ergo inuenit Baptismus remissum peccatum, quādo operatur, sed solum inuenit positam contritionem pro eodem signo, pro quo positus erat iam Baptismus ipse sine obice, & utraque causa simul operatur pro signo subsequenti remissionem peccati, & gratiam iustificantem.

Obicit tandem idem Vasquez, quia impossibile est, sacramentum Pœnitentiæ concurrere directè ad remissionem aliquorum peccatorum, & solum indirectè ad remissionem aliorum, quia non concurrat aliter nisi cauendo gratiam: quilibet autem gradus gratiæ per se, & directè opponitur omnibus peccatis mortalibus, tam commissis ante, quàm post Baptismum; ergo directè, & per se aufert ea omnia, atque adeo non potest diuidi operatio utriusque sacramenti, ita ut Baptismus directè tunc remittat solum peccata antecedentia, & sacramentum Pœnitentiæ remittat directè peccata solum commissa post Baptismum.

Respondeo, hoc argumentum ab omnibus solui debere; nam certum est apud omnes, sacramentum Pœnitentiæ auferre aliqua peccata directè, ea scilicet, quæ penitens confessus est, & ad quæ dimittenda Confessarius habet auctoritatem; alia verò solum indirectè, ea scilicet, quæ penitens propter obliuionem, v.g. non est confessus; & tamen utraque peccata auferuntur, mediante gratia, quæ ex natura sua, & per se omnibus, & singulis peccatis directè opponitur. Sicut ergo absolutio, & sacramentum Pœnitentiæ dicitur directè tollere solum hæc peccata, & non illa, quia ex fine, & intentione remittendi hæc causas gratiam, quæ quidem gratia tollit etiam obiter alia; sed hoc est præter intentionem primariam sacramenti, quod solum intendebat per se dimittere hæc peccata, atque ideo concomitantem solum dimittit cetera: sic in nostro casu concomitantem solum concurrat ad tollenda peccata commissa ante baptismum; nam licet gratia opponatur per se cum omnibus, sacramentum tamen non intendit per se illum finem, sed solum remissionem horum, quæ facta sunt post baptismum; quæ quia non possunt tolli absque aliis, consequenter, & secundariò intendit remissionem aliorum: Baptismus verò è contra primariò intendit remissionem originalem, & aliorum præcedentium, secundariò autem remissionem subsequentium, sine quibus illa remitti non possunt. Sicut verba consecrationis sub speciebus panis ponunt solum corpus Christi, quod solum significant; Sanguinem verò per concomitantiam, quia illum non significant, sed solum Corpus, quod tamen sine sanguine poni non potest: sic absolutio sacramentalis tollit

45.

Obicitur.

46.

Respondetur.

49.

Respondetur.

tollit directè & ex vi verborum (vt ita loquitur) peccata sola commissâ post Baptismum, de quibus solis loquitur Sacerdos, & quæ sola significant illa verba; quia tamen hæc tolli non possunt abique aliis, idè quasi per concomitantiam cetera omnia tollunt: Baptismus verò è contra abluit directè, & ex vi verborum à peccatis præcedentibus, de quibus solis loquitur minister, cum dicit: *Ego abluo te*; reliqua autem, de quibus non loquitur, nec ea significat, aufert solum per concomitantiam, quia sine illis non potest auferre priora peccata.

47.
Instantia.

Dices; repugnat, quod aliquis intendat communicare formam alicui subiecto, & non intendat eodem modo totum effectum formalem illius formæ; nam effectus formalis non est aliud, nisi talis forma communicata tali subiecto; unde qui vult, quod talis forma sit communicata tali subiecto, vult eodem modo, quod resulter talis effectus formalis: sed effectus formalis gratiæ communicatæ subiecto est remissio peccati, seu quod subiectum sit mundum ab omni peccato; ergo sacramentum Pœnitentiæ non potest intendere productionem gratiæ in hoc subiecto, propterea de facto intendit eam primariò, & per se, quin intendat eodem modo, & directè effectum formalem gratiæ, scilicet, quod hic homo mundetur ab omni prius peccato.

48.
Respondetur
primò.

Respondetur primò, negando maiorem; nam licet in existentia non possit forma vnita subiecto separari à toto suo effectui formali; potest tamen id fieri in intentione, v.g. licet calor vnitus subiecto reddat simul subiectum calidum in se, & calefactuum aliorum (vtrumque enim præstat in genere causæ formalis, nec potest dare effectum formalem calidi, quin det effectum formalem calefactui) potest tamen Deus ponere calorem in aliquo homine, vt ipse in se sit calidus, & expellatur frigus, non intendendo, quod sit calefactus aliorum. Sic etiam Deus potest dare gratiam alicui, vt ipse sit sanctus in se, non intendendo illum alium finem, quod possit sanctificare alios, licet eadem gratia det formaliter vtrumque, scilicet reddere subiectum sanctum in se, & vtile etiam ad sanctificandos alios. Eodem modo Deus per sacramentum Confirmationis, v.g. dat gratiam, vt subiectum possit proficere fidem, quatenus scilicet ea gratia, vt forma dat ius ad auxilia habenda in ordine ad talem actum; & licet omnis gratia det hunc effectum formalem (quia omnis gratia dat ius ad auxilia supernaturalia) dicitur tamen illa gratia data ad illum finem specialiter, quia Deus intendebat magis illum finem, quam alios. Poterit ergo eodem modo gratia dari per sacramentum Pœnitentiæ ex speciali intentione, vt remittantur talia peccata, licet eadem gratia formaliter remissiva sit omnium. Ratio est, quia ea prædicata, quæ in se sunt realiter identificata, possunt per actus intellectus, & voluntatis separari, ita vt ex modo tendendi in tale obiectum perinde se habeat intellectus, & voluntas, ac si non esset tale prædicatum in obiecto. Sic qui vult cibum aliquem ad leuandam famem, non curat de virtute, quam fortasse habet ille idem cibis ad refrigerandum iecur, nec id intendit, licet illa duo in eo cibo non possint separari: quia nimirum ex modo volendi perinde se habet, ac si in eo cibo non esset tale prædicatum. Cur ergo similiter sacramentum non potest exigere gratiam, solum ad finem tollendi talia peccata, licet ea gratia habeat simul virtutem tollendi alia.

49.
Respondetur
secundò.

Respondetur secundò, distinguendo eandem maiorem, repugnat intendere formam, & non intendere totum effectum formalem primarium illius, transeat; non intendere totum effectum formalem

etiam secundarium, nego: nam effectus secundarius non est ita necessariò, & essentialiter connexus cum forma communicata subiecto. Non potest, v.g. calor communicari subiecto, quin faciat calidum, qui est effectus formalis primarius; potest tamen calor communicari subiecto, quin expellat frigus, qui est effectus formalis secundarius; nimirum si nullum frigus præcessit in subiecto, vel si Deus nolit illud expellere adhuc posito calore. Sic gratia non potest communicari subiecto, quin faciat gratum saltem radicaliter, qui est effectus primarius, potest tamen non expellere peccatum, si peccatum, v.g. non præcessit, & similiter potest expellere hoc peccatum, & non illud; quando scilicet hoc solum, & non illud præcessit: non debet ergo necessariò omnis causa, quæ intendit productionem gratiæ in subiecto, intendere expulsionem peccati; neque etiam necesse est, vt omnis causa intendens producere gratiam in subiecto ad expellenda talia peccata, intendat introducere gratiam ad expellenda alia; nam expulsio aliorum non est necessariò connexa cum introductione gratiæ, sed est effectus formalis secundarius, vt diximus.

SECTIO IV.

Qualis dispositio requiratur ad tollendum obicem Baptismo indigne suscepto?

Distinguendum in primis est; nam vel homo ille peccauit mortaliter post Baptismum susceptum, vel non; omitto autem tertium membrum, quando scilicet non peccauit quidem post Baptismum, sed tamen peccauit in ipso Baptismo indigne illum recipiendo, vel alio peccato alterius generis, quod fortasse in ipso instanti Baptismi commisit: hoc, inquam, omitto, quia de hoc peccato in Baptismo commisso, dicemus latius infra in tract. de sacramento Pœnitentiæ, vbi dicemus, illud peccatum, si fieri posset, vt non progrediretur ulterius, nec continuaretur post characterem Baptismi, non futurum materiam sacramenti Pœnitentiæ, sed remittendum postea virtute eiusdem Baptismi, sicut alia peccata ante Baptismum commissa; quare dispositio sufficiens ad horum remissionem sufficiet etiam ad remissionem illius.

50.

Duplex statim
questionis
statimur.

Si ergo homo non peccauit mortaliter post Baptismum susceptum, sed tamen Baptismum ipsum accepit sine effectui gratiæ, etiam inuincibiliter, & immemor habendæ dispositionis accessit ad Baptismum, postea, ablato obice, iustificabitur virtute Baptismi præteriti: illum autem obicem auferri debere per actum veræ, & perfectæ contritionis, nec sufficere actum attritionis, docet Vasquez in præsentibus disput. 160. num. 21. quia Augustinus nunquam eiusmodi virtutem concessit Baptismo, sed solum quod valeat ad salutem, recedente fictione per veram contritionem, aut confessionem; nec potuit cum fundamento id asserere.

51.

Vasquez.

Communis sententia affirmat, in prædicto casu sufficere attritionem, vt virtute Baptismi remittantur peccata præterita; quam sequitur Suarez in præsentibus disput. 28. sect. 5. concl. 1. Coninch q. 62. art. 1. dub. 6. num. 92. & alij omnes. Probatur primò, ad hominem; quia idem Vasquez ibi n. 10. fatetur, quando homo post Baptismum peccauit mortaliter, sufficere attritionem cum sacramento Pœnitentiæ ad auferendum obicem, & vt Baptismus præteritus possit prodesse; ex quo casu argui potest ad nostrum: tunc enim peccata commissa ante Baptismum non possunt remitti virtute sacramenti Pœnitentiæ vt materia

52.

Sufficit attritio ad tollendum obicem vt virtute Baptismi remittantur peccata præterita. Suarez. Coninch. Probatur primò.

teria Confessionis, ut constat: debent ergo remitti directè per Baptismum; ergo Baptismus habet vim auferendi illa peccata, posita attritione sequenti, ergo eodem modo posset tollere, si illa sola inueneret absque aliis post Baptismum commissis; non enim sunt melioris conditionis ea peccata; aut facilius redditur eorum remissio ex eo quod accesserint alia grauiora peccata post Baptismum: alioquin vtilius erit homini illi peccata post Baptismum, ut eo pacto possit cum attritione; & sacramento Pœnitentiæ consequi salutem, quam consequi non posset absque contritione perfecta, si post Baptismum legem Dei perfectè obleruaret. Hinc fit ratio à priori; quia efficacia Baptismi circa peccata ante ipsum commissam non crescit ex coniunctione cum sacramento Pœnitentiæ, quod quidem circa ea peccata nihil habet, virtutis; ergo si Baptismus ea peccata tollit cum sola attritione subsequenti, quando concurrat Confessio sacramentalis, poterit etiam eadem peccata sola tollere cum eadem attritione, quando non sunt alia peccata, quæ per confessionem tollantur?

53.
Instantia.
Diluitur.

Dices, in prædicto casu peccata ante Baptismum commissam tolli non per Baptismum præteritum, sed per sacramentum Pœnitentiæ indirectè, sicut peccata etiam oblita. Sed contra, quia iam hoc non diceretur consequenter, & iuxta mentem Augustini; cum quo P. Vázquez, ubi supra, fatetur, in illo casu Baptismum præteritum cum confessione concurrere, & prodesse ad remissionem peccatorum; ergo non solum tolluntur indirectè per absolutionem, sed etiam directè per ipsum Baptismum. Et quidem necesse est assignare, per quid directè remittantur: alioquin eodem modo dicere posset, nunquam remitti peccata illa per Baptismum præteritum, sed semper per confessionem sequentem indirectè, vel per contritionem. Ut ergo consequenter procedatur, si semel conceditur, Baptismum præteritum concurrere ad remissionem peccatorum præteritorum, fatendum est, semper concurrere, ablato obice, propter eandem rationem.

54.
Ad fundamentum Vázquez respondeo, Augustinum neque dixisse requiri contritionem determinatè, neque requiri attritionem, sed requiri pœnitentiam, quæ utramque comprehendit; aliquando enim requiritur contritio, quando post Baptismum peccauit homo mortaliter, prout regulariter contingit; & iustificatur extra sacramentum Confessionis; aliquando verò sufficit attritio, ut in casu nostro. Ex verbis autem ipsius Augustini, & eius fundamentum, colligitur, cum non exigere aliam dispositionem tunc ad efficaciam Baptismi: fundat enim hanc efficaciam Baptismi præteriti ad remittenda peccata, in sanitate, & virtute Baptismi, quæ semper est eadem & æqualis; hanc enim rationem reddit illo lib. 6. cap. 5. Quia illud (scilicet Baptisma) in homine inuiso semper sanctum est, quod neque aequitate alicuius augetur, nec alicuius iniquitate minuitur. Agnoscit ergo æqualem virtutem in Baptismo indigne suscepto, ac in suscepto dignè; atque ideo eandem vim ad remissionem peccatorum cōferendam, cum eadem dispositione attritionis. Alioquin non satis esset prouisum de remedio huic homini, cum ex vno capite non posset iterum baptizari propter Baptismum semel susceptum; ex alio autem capite, non posset vlllo sacramento iuari, ut cum attritione iustificetur, sed manet sicut in lege veteri cum solo remedio contritionis perfectæ. Quod videtur esse contra mentem Augustini, qui volebat satisfacere Donatistis, & ostendere, quomodo, licet Baptismus ab hæretico collatus non esset repeten-

August.

55.
Proponitur difficultas in alio casu.

56.
Paludan.

57.
Pro sententia contraria, si argumentum difficile.

58.
Suarez. Respondet argumentum.

59.
Suarez. Respondet argumentum.

60.
Suarez. Respondet argumentum.

eadem Confessione inclusa esse intelliguntur. Quæ verba cum non possint intelligi ita, vt ea peccata intelligantur iam in Confessione explicata ad eum effectum, vt non sit amplius obligatio ea confitendi (hoc enim est aperte falsum) necesse est, quod intelligantur in ordine ad eorum remissionem per ipsum sacramentum; alioquin ad nihil profus intelliguntur inclusa in eadem Confessione: habet ergo vim illud sacramentum remittendi indirectè illa peccata licet omittat, si adsit attritio vniuersalis, quæ ad ipsa extendatur.

59. Ad obiectionem ergo concessio antecedenti de Sacramento Pœnitentiæ, negatur consequentia: hoc enim peculiare est in illo Sacramento, quod habet vim indirectam in aliqua peccata, ad quorum remissionem non tendit directè, & per se. Ratio autem est, quia quando aliqua causa ordinatur per se ad aliquem effectum, quam vim habere non potest, nisi simul possit facere aliquid aliud, tunc censetur ad hoc aliud per accidens producendum habere vim. Sic natura, quæ per se ordinatur ad producendam prolem similem patri, habet etiam vim ad producendam prolem dissimilem, vel monstram per accidens; quia propter coniunctionem aliarum causarum virtus ad effectum per se intentum debet prodire in hunc alium effectum non intentum. Similiter ergo sacramentum Pœnitentiæ non potuit habere virtutem ad remittenda peccata manifestata in Confessione, nisi haberet etiam virtutem ad tollenda per accidens ea, quæ licet omittuntur; quia alioquin parum utilis fuisset nobis institutio illius sacramenti: nam regulariter qui habent peccata mortalia, omittunt aliqua, vel propter obliuionem, vel propter impossibilitatem dicendi numerum, vel species, vel propter ignorantiam, qua nesciunt distinguere species vt eas explicent, vel propter alias plures causas; vnde si ea omnia, quæ omittuntur, indigerent remedio contritionis perfectæ, vt remitterentur, raro daretur prima gratia per illud sacramentum, atque ideo eius institutio attulisset quidem graue onus confitendi omnia peccata sine fructu facilius remedij ad iustificationem, qui compenlat illam difficultatem, & obligationem. Non debuit ergo, atque ideo non potuit commodè institui hoc sacramentum ad remedium, & ad facilitatem iustificationis, nisi haberet vim remittendi indirectè, & per accidens peccata etiam licet omittat; quam vim indicauit Tridentinum in verbis suprà citatis, & colligere illam potuit ex fine, ac institutione ipsius sacramenti, & sensu communi ac perpetuo omnium fidelium. Hoc autem non procedit in Sacramento Baptismi, vt patet; hic enim institutus est ad tollendum peccatum originale, & alia commissa ante Baptismum, quod quidem regulariter facit, neque ad hoc oportuit habere vim remittendi alia post ipsum commissa; tum quia ipso tempore, quo confertur, tribuit regulariter suum effectum, tum etiam, quia licet impediatur propter fictionem, vel indispositionem, potest postea tribuere eundem effectum, posita attritione, vel si fuerint alia peccata noua, posita Confessione sacramentali, quæ pro illis peccatis posterioribus tollendis instituta est etiam in lege Euangelica.

60. Ad confirmationem responderi potest primo, negando antecedens de Sacramento illis, quæ non sunt per se instituta ad remissionem peccati, vt dicemus agentes de Eucharistia disp. 12. sect. 1. vel secundo, admissio antecedenti, potest negari consequentia: nam licet sacramenta haberent illam virtutem tollendi peccata præterita, ablato obice, quando conferuntur ipsa sacramenta, non debent

tamen habere vim ad remittenda peccata committenda, postquam sacramenta collata sunt. Ratio autem esse potest, quia actio sacramentalis, vt in superioribus sæpe diximus, est actio Christi, & eius petitio, qua à Deo petit gratiam, & remissionem peccati pro eo, cui sacramentum confertur; & licet ei tunc non detur cum effectu, acquiritur tamen iam tunc ipsi ius ratione sacramenti suscepti ad gratiam habendam, ablato obice; iam enim applicata sunt ei Christi merita, & solutum est pretium, cuius quasi bursa est ipsum sacramentum. Quæ omnia ostendunt, in ipsa receptione sacramenti applicari ex parte Dei effectum; tunc enim acceptatur petitio Christi, & oblatio pretij; tunc conceditur, quod petitur, licet exsequutio differatur aliquando propter obicem: non ergo habet vim sacramentum ad remittenda peccata futura; hæc enim non remittuntur etiam ex parte Dei, antequam committantur; nec applicatur à Christo solutio pro ipsis, nec homo acquirit ius ad remissionem peccati postea faciendi. Quamuis ergo daretur, illa sacramenta posse per accidens dare primam gratiam, quando recipiuntur; non inde fieret, quod possent per accidens remittere peccata faciendia, postquam ipsa sacramenta esse desierunt: hoc enim est omnino contra institutionem ipsorum Sacramentorum, quæ, vt diximus, sunt sanctificationes, & mundaiones præsentis, atque aded remissiones solum debitorum præsentium: sicut qui lucratur Indulgentias, non obtinet remissionem poenæ pro peccatis futuris, sed solum pro iis, quæ iam commisit, & pro quibus applicatur nunc pretium ex thesauro Ecclesiæ; nam soluere nunc pro futuris, esset quasi dare impunitatem, & licentiam peccandi in futurum.

Restat ergo, vt in prædicto casu requiratur ad iustificationem attritio etiam de peccatis commissis post baptismum cum Sacramento Pœnitentiæ, vel certè contritio extra sacramentum. Vtroque enim modo aufertur sufficienter obex, vt Baptismus præteritus possit conferre suum effectum. An verò tunc illa duo sacramenta concurrant vt duæ causæ partiales ad totum effectum gratiæ; an singula ad aliquam partem gratiæ? Respondendum est cum Suarez, sect. 5. in fine, vtrumque sacramentum concurrere ad totum effectum gratiæ tamquam causam partialem; quia non est maior ratio, cur priores gradus gratiæ fiant ab vno Sacramento quàm ab altero. Vnde vtrumque sacramentum concurret ad remissionem omnium peccatorum: dicetur tamen baptismus concurrere indirectè solum ad remissionem eorum, quæ commissa sunt post baptismum; quia Deum dare illam gratiam ad finem auferendi eiusmodi peccata, non prouenit ab exigentia baptismi, sed sacramenti Pœnitentiæ; sicut è contra Deus dat illam gratiam ad finem tollendi peccatum originale, & alia antecedentia baptismum propter exigentiam, non pœnitentiæ, sed baptismi. Quia tamen tota illa gratia, & quilibet gradus opponitur æquè ex se omnibus peccatis mortalibus, vtrumque sacramentum dicitur concurrere ad ea omnia remittenda, vel directè, vel saltem indirectè.

Hoc idem dicendum videtur, quando baptismi obex aufertur postea per contritionem: in quo casu P. Coninch num. 101. probabile existimat, contritionem prius naturæ causare gratiam sibi correspondentem, qua omnia peccata remittantur, & postea baptismum conferre augmentum eiusdem gratiæ; quia contritio in suo effectu non pendet à baptismi actu suscepto. Hoc tamen fundamentum parum probat; nam independentia vnius causæ ab alia non arguit prioritatem in operando, v. g. quando duo

luminosa

61.

Suarez.
Vtrumque
sacramentum
concurrat ad
causam partia-
lem ad remissi-
onem omnium
peccatorum.

62.

Coninch.
Idem dicitur
quando per
solum contri-
tionem tolli-
tur obex.

luminosa simul applicantur eidem passo, licet vnum posset operari sine alio, non ideo prius alio operatur suum effectum, sed vtrumque operatur simul; quia pro eodem signo priori vtrumque est applicatum, & neutrius operatio supponit operationem alterius. Similiter, cum pro eodem signo, pro quo posita est contritio, intelligatur etiam baptismus susceptus, & absque obice (nam poni contritionem, & auferri obicem, est omnino idem, vt supra vidimus) non est, cur pro signo posteriori non intelligatur baptismus etiam operari, nisi eius operatio debeat presupponere effectum contritionis, ad quod tamen probandum nullum prorsus fundamentum afferri potest; quia aliud est, effectum baptismi supponere contritionem, & ablatum obicem, quod verum est; aliud verò, effectum baptismi supponere effectum contritionis, quod est falsum, & absque vllò fundamento, & contra mentem Augustini, qui vniuersaliter docuit, baptismum conferre non solum ad augmentum gratiæ, sed ad remissionem peccatorum, quoties postea per veram penitentiam auferatur fictio.

SECTIO V.

Resoluntur alia dubia circa eandem materiam.

63.
Primum dubium.

Valquez.

Suarez.

Resoluitur
iuxta sensum
verborum
Augustini.

64.

August.

Dubatur primò, Vtrum, quando auferatur obex baptismi per contritionem subsequentem, gratia, quæ confertur, sit maior, quàm quæ daretur soli contritioni absque concursu sacramenti præteriti? Negat P. Valquez *disp. 159. num. 33.* Alij verò communiter & verius affirmant, quàm partem amplectitur etiam Suarez dicta *disp. 28. sect. 4. §. Hac sententia*; licet contrarium etiam probabile reputer. Sed si consequenter loquendum sit, non videtur esse dubium. Nam verba Augustini, & aliorum, si quid probant, hoc vtique probant, baptismum præteritum conducere, & vtilem esse postea ad remissionem peccatorum; non est autem utilis alio modo, nec aliter causat remissionem peccatorum, nisi mediante gratia; ergo affert gratiam suam, qua tollat peccata.

Nec satis facit dicere, quòd eadem gratia, quæ data fuisset soli contritioni, datur tunc duplici titulo, scilicet propter contritionem, & propter baptismum præteritum. Hoc, inquam, non est iuxta sincerum sensum verborum Augustini, & aliorum: quid enim utilitatis affert homini, quòd gratia detur illi duplici titulo, si reuera plus gratiæ non habet? Non hoc sibi voluit Augustinus, cum dixit, illud sacramentum postea prodesse; *quia illud & in homine iusto, & in homine iniusto semper sanctum est, quod neque aequitate alicuius augetur, neque iniquitate alicuius minuitur.* Minueretur quippe non parum, si totus eius fructus reduceretur ad duplicandum titulum gratiæ, non gratiam, ita vt ratione illius homo sanctior non esset, quàm sine illo. Non hoc sibi voluit Auctor illius sermonis apud Cyprianum, cum dixit, ablato obice, *Constat ablutionis donum, & reddit effectus munerum*: non reddit effectus munerum, si homo non recuperat, quod propter obicis impedimentum perdidit. Sic enim, quando agitur de reuiuiscencia meritorum per penitentiam, Theologi non agnoscunt, verè reuiuiscere merita, si gratia non sit maior, sed gratia solum noua penitentiae correspondens detur etiam intuitu meritorum præcedentium: sic etiam non admittunt pro vera remuneratione actuum remissorum illam, quam aliqui solum volebant concedere, quòd gratia, quæ correspondet actui intentò subsequenti, detur etiam

intuitu actuum remissorum præcedentium: quia nimirum hæc omnia verbis ponunt remunerationem, & præmium, sed re ipsa titulum vacuum absque vlla utilitate, aut fructu. Si ergo baptismus præteritus utilis est, si ponitur simpliciter causare gratiam, & remissionem peccatorum, aliquid debet conferre ultra id, quod absque ipso haberetur.

Confirmatur primò, nam eo ipso, quòd Concilia, & Patres dicunt, sacramenta nostra causare gratiam, intelligunt omnes causare aliquam gratiam ultra eam, quam per bona opera absque ipsis sacramentis haberemus; nec admitteretur vllò modo explicatio eius, qui diceret, eam solum gratiam, quæ correspondet meritis, dari de facto duplici titulo, scilicet propter merita, & propter sacramenta; hoc enim esset eludere potius quàm tueri doctrinam Conciliorum, & Sacramentorum dignitatem, ac efficaciam. Si ergo conceditur, baptismum præteritum, ablato obice, causare gratiam, id debet intelligi de gratia distincta, non de sola multiplicatione tituli ad eandem gratiam, quæ sine illa haberetur.

Confirmatur secundò, ex eo præcisè, quòd absolutio sacerdotalis conferat gratiam, & remissionem peccatorum, habemus pro comperto maiorem gratiam dare absolutionem simul, & contritionem, quàm solam contritionem absque absolutione; ergo ex simili doctrina Patrum dicentium, baptismum præteritum abluere, sanctificare, &c. colligere pariter debemus, maiorem gratiam dare baptismum simul, & contritionem, quàm daret sola contritio absque baptismo præcedenti.

Confirmatur tertio, nam si obex tollatur per attritionem, baptismus præteritus se solo causat totam illam gratiam, cum attritio non habeat virtutem ad iustificandum se sola, nec tunc sit pars sacramenti, sed mera dispositio ad effectum solius sacramenti; ergo baptismus præteritus habet adhuc vim causandi gratiam diuersam supra gratiam aliorum actuum omnium sequentium; ergo licet obex tollatur per contritionem, baptismus retinebit eandem vim causandi se solo aliquam gratiam supra illam, quæ correspondet operi bono.

Ratio denique à priori est, quia vel baptismus præteritus habet vim ad eandem gratiam, vel non. Si non habet, ergo nec cum contritione illam causabit, sed sola contritio illam ponet; non enim dicitur dari duplici titulo aliquid, quando singuli non habent vim ad illum effectum. Si verò baptismus habet talem vim, pro vt vera habet, non debet eadem gratia correspondere vtrique titulo: numquam enim Deus, stante duplici titulo ad gratiam, dat vtrique eandem gratiam, sed diuersam, vt constat inductione perpetua: sic meritis diuersis dat præmia diuersa; sic duobus sacramentis dat duplicem gratiam diuersam; sic sacramento presenti cum contritione dat diuersas gratias, & sic in alijs; cur ergo in nostro casu hæc vniuersalis regula deficeret? ita enim applicantur merita Christi per Baptismum præteritum ad effectum illum, quàm per alia sacramenta; ergo sicut in alijs sacramentis non censetur Christus applicare sua merita nobis ad eundem effectum nouo titulo habendum, sic neque in casu nostro; quale enim præmium meritorum Christi esset dare nobis ex nouo solum mortuo id, quod iam aliunde, nobis destinatum, & ex lege Dei debitum erat?

Obiciunt, sequi, quòd ille, qui sacrilegè baptizatur, reportaret commodum ex suo sacrilegio, cum postea maiorem gratiam accipiat ratione contritionis, & sacramenti præteriti, quàm si habuisset solam contritionem, non præcedente sacrilego Baptismo. Respondetur, idem sequi in sententia contraria: nam

65.
Confirmatur
primò.

66.
Confirmatur
secundò.

67.
Confirmatur
tertiò.

68.
Ratio à priori.

69.
Obicitur.

Respondetur.

nam si auferatur obex postea per solam attritionem, accipiet gratiam ratione Baptismi præteriti, quam non acciperet cum sola attritione de peccatis, nisi præcessisset ille Baptismus sacrilegus. Item, qui recipit Eucharistiam, vel aliud sacramentum per suspensionem malam venialiter, adhuc accipit gratiam sacramentalem, atque adeo habet commodum ex suo peccato. Item qui incipit implere requisita ad lucranda indulgentiam, ita ut primum opus fiat cum peccato etiam mortali, ut si visiter Ecclesiam ex malo fine, vel contra præceptum superioris, adhuc si postea confiteatur, & ponat alia requisita, lucrabitur Indulgentiam, & per consequens reportat commodum ex suo peccato; imò per Indulgentiam lucratur remissionem eiusdem peccati, quoad penam. Non est ergo inconueniens, quòd per accidens subsequuta penitentia, & retractatione, peccata etiam præterita cooperentur in bonum, & utilitatem spiritualem.

Utrum sacramenta, ablato postea obice, conferant semper aequalem gratiam.

70. *Dubium secundum. Duplex sententia. Prima.* Vbitur secundò, utrum, ablato obice per retractationem sequentem, Baptismus conferat semper aequalem gratiam, an verò maiorem iuxta mensuram melioris dispositionis. Duplex est sententia: prima affirmat, semper dari aequalem, hoc est, infimam, qualem dat paruulis, qui sine propria dispositione baptizantur. Nam in nostro etiam casu gratia datur à solo Sacramento, & non secundum dispositionem, cum nulla fuerit dispositio, quando Baptismus datus fuit; attritio verò subsequens non potest esse dispositio ad Baptismum, nec ratione illius potest dici homo melius dispositus accedere ad Baptismum. Hanc sententiam ut viorem amplectitur Suarez ubi supra *sect. 4. post medium*; quem sequitur Coninch ubi supra *dub. 6. num. 102.* Secunda sententia dicit, gratiam esse inaequalem secundum mensuram melioris actus, quo fictio tollitur. hanc tenet Vasquez loco citato, c. 5. ex suppositione, quòd Baptismus, recedente fictione, gratiam conferat ex opere operato.

71. *Conclusio.* Ego in primis existimo, quòd etiam si in collatione gratiæ non esset attendendum ad mensuram actus, quo tollitur fictio, adhuc Baptismus non deberet conferre aequalem gratiam omnibus, quando auferretur obex. Deinde addo, debere etiam attendi ad inaequalitatem illius actus, ut iuxta eius mensuram conferatur maior, vel minor gratia, prout secunda sententia volebat.

72. *Præparatio prima pars.* Priorem partem probò, quia licet attritio, qua auferretur postea obex, non posset deservire ad eam inaequalitatem, eò quòd non sit dispositio; potest tamen desumi inaequalitas ex aliis actibus præcedentibus Baptismum, qui essent dispositiones. Pro quo aduerto, nomine dispositionis, secundum quam datur gratia sacramentalis inaequalis, non debere intelligi solum dolorem de peccatis, qui necessarius est ad effectum Sacramenti, sed etiam alios actus bonos, quibus homo se præparat ad recipiendum Sacramentum. Nam si aliquis confessus peccata v. g. pridie ieiunet, det eleemosynam, & aliis piis operibus se præparet, postmodò verò recogitet peccata, doleat de illis, & recipiat Sacramentum Penitentiae, gratia sacramentalis maior erit ratione illius maioris præparationis, quam si solum dolorem illum de peccatis haberet; omnia enim illa opera disponunt saltem de congruo subiectum ad melius accedendum ad Sacramentum. Similiter ergo si Catechumenus per dies aliquot ante Baptismum

ieiunet, & se in aliis operibus misericordiae, ac penitentiae exerceat, & postea ante Baptismum doleat de peccatis, non est dubium, quin maiorem gratiam sacramentalem accipiat iuxta meliorem illam præparationem, & dispositionem, quam si solum dolorem de peccatis habuisset; quia omnes illi actus, & illa opera pia intelliguntur nomine dispositionis, & iis operibus, ac oratione, & meditatione præparant se homines pii ad Sacramentum Eucharistiae recipiendum. Ergo si, positis illis operibus, postea ille per obliuionem non doleat de peccatis, atque adeo accedat absque dispositione necessaria ad gratiam, postea verò recorderetur, & doleat, atque auferat obicem Baptismo, non possumus dicere, hunc hominem accessisse ad Baptismum æque indispotum, seu æque carentem dispositione, ac alium, qui nullo se bono opere præpararat, & sine dolore etiam de peccatis accesserat. Habebit ergo postea maiorem gratiam sacramentalem, saltem ratione illius maioris præparationis, & dispositionis antecedentis, ad quam, ut vidimus, debet attendi in collatione gratiæ sacramentalis, atque adeo ex hoc saltem capite Baptismus potest postea ablato obice, dare gratiam inaequalem & maiorem quam paruulis.

73. *Probat per secundam partem conc. lusi. 8. Trident.* Secundam verò partem nostræ sententiæ, quòd scilicet iuxta maiorem perfectionem etiam ipsius actus, quo auferretur obex, datur maior gratia Baptismi, colligere mihi videor ex Tridentino *sess. 4. cap. 4.* ubi de detestatione, & retractatione peccatorum, sic dicitur: *Fuit autem quous tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius; ubi non solum dicitur necessaria detestatio peccati ad remissionem peccatorum, sed necessaria ad eam impetrandam. Concurrit ergo illa detestatio ad effectum Baptismi, ut meritum de congruo impetrandum, seu merendo de congruo illum effectum: maiorem autem vim habet ad merendum melior, & perfectior dolor de peccatis, quam minus perfectus: ergo effectus inaequalis correspondebit.*

74. *Cum detur gratia secundum cuiusque dispositionem. Et cum illi actus per quos obex tollitur sit dispositio, pro actum inaequalitate inaequaliter datur gratia.* Rursus iuxta doctrinam generalem eiusdem Trident. *sess. 6. cap. 7.* gratia datur adultis inaequaliter secundum propriam cuiusque dispositionem; illum autem actum, quo auferretur obex in casu nostro, esse veram & propriam dispositionem, probat P. Vasquez loco citato; tum quia Baptismus præfens non remittit peccata sine dispositione recipientis; ergo cum Baptismus præteritus non habeat maiorem vim ad remittenda peccata, quam habeat Baptismus præfens, fateri debemus, Baptismum etiam præteritum non operari absque conuenienti dispositione; tum etiam, quia Baptismus tunc impeditus fuit ob defectum solum dispositionis debitæ ad suum effectum; ergo non poterit expediri ad eum effectum producendum, nisi posita dispositione, ob cuius carentiam impediatur; ergo actus, qui ponitur, est vera, & propria dispositio.

75. *Quid Concilium intelligat nomine dispositionis.* Addere possumus ad hoc ipsum probandum, nomine dispositionis Concilium intelligere, non quidem eam, quæ disponit ad Sacramentum, sed quæ disponit, & requiritur ad effectum Sacramenti suscipiendum. Primò, quia dispositio dicitur illa, quæ requiritur ad aliquid, ut calor, vel frigus requiritur ad formam generandam; & ideo dicuntur dispositiones, quia sine illis non fit effectus: dolor autem de peccatis non ita requiritur ad Sacramentum, quòd quidem absque illo validum ponitur, sed ad effectum Sacramenti; ergo est dispositio non tam ad Sacramentum, quam ad eius effectum. Nec dicas, esse dispositionem ad dignè recipiendum Sacramentum: hoc enim ipsum provenit ex eo, quòd sit dispositio ad effectum; nam ideo debet præmitti,

&

& ideo indignè accedit absque illo aliquis, non quia caret dispositione ad dignè accedendum (hæc enim esset petitio principij, dum dicis, ideo peccare accedendo sine illa, quia illa requiritur ad accedendum sine peccato,) sed quia caret dispositione ad effectum Sacramenti. Secundò, quia cum illo loco Trident. contineatur doctrina generalis ad omnes iustificationes hominis adulti, non potest nomine *dispositionis* intelligi dispositio ad Sacramentum, sed dispositio ad gratiam, quando enim homo iustificatur extra Sacramentum per contritionem, verificatur illa doctrina, quod accipiat inæqualem gratiam *secundum propriam cuiusque dispositionem*; & tamen dispositio ibi non est, nisi quæ disponit ad ipsam gratiam recipiendam. Ne ergo sit equivoçatio in eadè voce, fatendum est, nomine *dispositionis* ibi non intelligi dispositionem ad Sacramentum, sed dispositionem ad gratiam; quæ gratia sicut aliæ formæ, melius communicatur subiecto melius disposito ad ipsam. Vnde constat iam solutio ad fundamentum contrariæ sententiæ: dicimus enim, tunc, licet non daretur dispositio ad Baptismum, dari tamen dispositionem ad effectum Baptismi, ad quam dispositionem attendi debet in collatione gratiæ sacramentalis.

Nomine dispositionis non intelligitur dispositio ad sacramentum, sed ad gratiam.

76.
Obiectio.

Responsio.

Obicit rursus Suarez, quia merita priora per peccatum mortificata redeunt per contritionem sequentem, non tamen iuxta mensuram eiusdem contritionis, sed semper eadem & equalia, quia scilicet per contritionem aufertur solum obex peccati, quo impediabantur, in qua ablacione obicis omnes contritiones sunt æquales. Cum ergo in casu nostro attritio solum tollat obicem peccati, qui impediabat Baptismum, in qua ablacione omnes attritiones sunt æquales; non facient Baptismum inæqualiter producere suum effectum, qui erat quasi mortificatus. Respondetur negando consequentiam; quia gratia, & gloria meritorum præcedentium respondet illis ut causæ ad æquata, & vnica mensuræ: at verò gratia Sacramentalis in adulto non correspondet soli Sacramento tanquam vnica mensuræ ad æquata: constat enim, gratiam dari propter Sacramentum, & dispositionem, tanquam propter mensuram constantem ex utraque parte, etiam quando Sacramentum non impeditur obice; unde inferimus, idem dicendum in casu nostro; imò retorquemus argumentum; quia gratia meritorum reuiuiscens debet habere eandem mensuram sui in reuiuiscencia, quam habet in prima collatione, nempe sola merita, & eorum valorem; ergo gratia sacramentalis in adulto debet dari iuxta eandem mensuram, quando datur, ablato obice, iuxta quam daretur non posito obice; tunc autem mensura ad æquata non esset solum Sacramentum, sed simul cum dispositione ad gratiam; ergo eandem mensuram debet habere, quando datur ablato obice. Non ergo concurret ille actus merè auferendo obicem, sed etiā positiuè disponendo ad gratiam, & constando vnum principium, seu determinans indifferentiam Sacramenti in ordine ad talem, vel talem affectum gratiæ sacramentalis. Aduerte tamen, quando dicimus, actum illum concurrere positiuè ad gratiam, non debere intelligi ita, ut concurrat, tanquam pars Sacramenti; hoc enim est falsum cum iam totum Sacramentum præxisterit conditum ab ipso actu, sed solum concurret per modum dispositionis & conditionis, sicut vltus requiritur ad effectum Eucharistiæ, non ut Sacramentum, nec pars Sacramenti, sed ut conditio, eo modo, quo id explicabimus disp. 1. de Eucharistia, sect. 7.

77.
Obiectio.

Obicit tertio, quia Sacramentum, quando confertur, acceptatur à Deo ad effectum certum, & determinatum; non ergo pender quantitas effectus ex

maiori, vel minori dispositione sequenti, quod argumentum potissimè conuincit P. Coninch, & nos etiam supra vbi sumus eo argumento ad probandum, quod Baptismus non potest postea, posita attritione vniuersali, extra Sacramentum remittere indirectè peccata post ipsum Baptismum commissa, quia non fuit acceptatus à Deo; nisi ad effectum certum, & remissionem peccatorum iam presentium; ergo non potest etiam crescere eius actiuitas ex augmento dispositionis melioris, qua postea aufertur obex.

Respondeo, effectum Baptismi esse determinatum tunc, quando confertur Baptismus, & debere ipsum Baptismum acceptari tunc à Deo ad effectum determinatum, loquendo de effectum remissionis peccatorum, non verò loquendo de effectum gratiæ sanctificantis. Ratio discriminis est, quod ad effectum remissionis peccatorum non indiget Sacramentum aliquo alio determinante eius indifferentiam, sed solum carentia obicis, ut patet in duobus accipientibus Baptismum cum inæquali dispositione attritionis; æqualem enim remissionem peccatorum accipit uterque, & fortasse qui remissionem habet attritionem, accipit maiorem remissionem, quam qui habet intensam, eodè quod plura, & grauiora habebat peccata, & uterque accipit omnimodam remissionem à culpa, & pena; quia ad hunc effectum Baptismus ipse ex se est omnino determinatus; & ideo tunc quando confertur, acceptatur à Deo ad totum illum effectum omnino ponendum. At verò in ordine ad gratiam Baptismus in homine adulto est causa indifferens de se, & quæ debet determinari per dispositionem; unde quando nondum est posita dispositio necessaria, non potest acceptari à Deo ad effectum gratiæ omnino determinatum, sed solum per modum causæ indifferentis, & determinabilis per aliud, prout re vera est; omnis enim causa debet acceptari secundum suum proprium modum causandi, quem habet.

Quarto obicit, quia in eo casu gratia datur postea solum propter sanctitatem Baptismi; & quia est medium necessarium ad salutem, non propter id, quod homo ex sua parte præstitit; ergo satis est, si derur gratia necessaria qualis datur infanti, nullà habità ratione dispositionis subiecti. Respondeo, dari quidem gratiam propter sanctitatem Baptismi, sed iuxta eius institutionem, & legem Dei, qua decreuit non dare primam gratiam adulto, quam ipse propria dispositione non impetret, & mereatur de congruo, ut ex Trident. probauimus: oportet ergo non dari sine attentione ad dispositionem subiecti.

Quinto obicit, quia sequeretur, meliorem conditionem fore illius, qui baptizatus est sic, & postea habet attritionem ut tria, quam illius, qui baptizatus est cum attritione ut duo, & postea habet attritionem ut tria; nam hic accipit gratiam Sacramentalem solum iuxta dispositionem ut duo, ille verò accipit secundum dispositionem ut tria. Respondeo, hoc inconueniens non esse magni momenti; ut fatetur postea ipse Suarez s. Denique; & commune esse utrique sententiæ; nam si aliquis nunc baptizetur cum contritione ut duo, & postea habeat alios actus intensos contritionis, alter verò differat Baptismum, vsque ad finem vitæ, & tunc baptizetur cum contritione ut quatuor, hic recipiet maiorem gratiam Sacramentalem, quam ille, atque ideo meliorem conditionem habebit propter suam dilationem, quam ille, cui contritiones intensæ sequentes non profuerunt ad maiorem gratiam Sacramentalem. Addere possumus in eodem casu, melioris etiam conditionis esse eum, qui differt Baptismum etiam culpabiliter vsque ad mortem; quia tunc

78.
Responsio.

Effectus remissionis peccatorum non indiget Sacramentum aliquo alio determinante eius indifferentiam, sed solum carentia obicis, ut patet in duobus accipientibus Baptismum cum inæquali dispositione attritionis.

79.
Obiectio.

Responsio.

80.
Obiectio.

Responsio.

81.
Responsio.

Per actionem meritorum reuiuiscens debet habere eandem mensuram sui in reuiuiscencia, quam habet in prima collatione, nempe sola merita, & eorum valorem.

tunc Baptismus affert illi remissionem omnimodam omnium peccatorum totius vite etiam quoad penam, quem fructum non consequitur, qui debito tempore multis retro annis baptizatus fuerat. Hæc tamen omnia sunt per accidens. Nam per se loquendo, melioris conditionis est, qui citò baptizatur; ex tunc enim potest mereri de condigno per omnia opera bona, quæ facit, & sit capax aliorum Sacramentorum, quo fiet ut excedat, omnibus penatis, illum maiorem fructum, quem per accidens ille alius habebit ob dilatum baptismum Sic etiam qui dignè suscepit baptismum, erit per se loquendo melioris conditionis, quam qui sic; quia toto illo tempore intermedio potest mereri de condigno, & augere gratiam, & recipere alia Sacramenta, qua ratione compensabit, & superabit quod ille alius postea habebit maioris gratiæ Sacramentalis, quando auferat obicem per dispositionem meliorem.

81. Viget adhuc Suarez, quia carentia melioris dispositionis est obex ad maiorem gratiam in baptismo accipiendam; sicut totalis carentia dispositionis est obex ad omnem prorsus gratiam; sed ablata postea illa carentia melioris dispositionis, & posita dispositione meliori, non confert baptismus præteritis ad habendam maiorem gratiam Sacramentali, quam ab initio contulisset cum tota illa dispositione; ergo nec habita postea dispositione ut quatuor, baptismus antea sicte susceptus confert totum effectum, quem ab initio dedisset cum illa dispositione.

82. Respondeo negando maiorem, si sensus sit, eodem prorsus modo esse obicem vnum ac aliud. Nam carentia melioris dispositionis est obex ad aliquem effectum, quem baptismus determinat non respicit, quippe qui de se solum respicit determinatè abluere omnino ab omnibus peccatis; quæ inuenit; quod autem hæc ablutio fiat per tantam vel tantam gratiam, non petit determinatè in adulto, sed indifferenter secundum propriam cuiusque dispositionem: unde non est propriè obex baptismi, qui solum impedit illam maiorem gratiam, cum non impediatur id, quod baptismus exigit, sed solum id quod posset habere. At verò carentia totalis dispositionis est propriè obex, quia impedit remissionem peccatorum, quam baptismus determinatè respicit, & exigit, & ideo dicitur baptismus impeditus, & quasi vim patiens, quamdiu illum effectum non consequitur: unde, ablato obice, statim illum consequitur.

83. Ultimo obiicit, quia gratia baptismalis semel habita, & per subsequens peccatum amissa reuiuiscit iterum per penitentiam; quæ penitentia aliquando erit actus perfectior, quam fuit prior dispositio ad baptismum: & tamen tunc gratia baptismalis non restituitur, qualis fuisset, si ab initio habita fuisset tam perfecta dispositio: sed iuxta dispositionem priorem, non iuxta perfectionem illius dispositionis, quæ auferatur postea obex; ergo à fortiori, si baptizatus quis est absque vlla dispositione, non consequetur postea gratiæ baptismalem secundum perfectionem dispositionis, quam postea habet.

84. Respondeo negando consequentiam propter rationem proximè traditam; quia sicut baptismus gratiam, quam semel habuit, non auget postea propter meliorem dispositionem subsequentem; ita nec eam semel habita, & amissa recuperat maiorem propter meliorem dispositionem sequentem; quia nimirum dispositio illa subsequens solum tollit obicem gratiæ semel habitæ, non verò determinat baptismum indifferenter ad hanc, & illam gratiam, id enim fuit baptismus determinatus semel per primam dispositionem: at verò in casu nostro dispositio tollit obicem.

P. Idan. de Lugo de Sacramentis.

cem, & concurrat impetrando, ut diximus, & determinando indifferentiam baptismi, qui de se est indifferens ad causandam in adulto tantam vel tantam gratiam, nisi determinetur à dispositione subiecti.

Ex dictis infero obiter, non solum crescere effectum baptismi præteriti per maiorem perfectionem dispositionis, quæ auferatur obex, sed etiam fortasse ex melioribus operibus, quibus à tempore baptismi suscepti usque ad penitentiam, quæ auferatur obex, disponit se homo ad effectum baptismi, & gratiam iustificationis impetrandam. Si v.g. per mensem post baptismum sicte susceptum se exercet in ieiuniis, orationibus, & elemosynis ad impetrandam peccatorum veniam, & spiritu compunctionis; postea quando conteritur, vel atteritur, consequetur ex vi baptismi præteriti maiorem gratiam, quam si illa contritionem, vel attritionem solum haberet, non præcedentibus aliis piis operibus. Hoc colligitur ex iis, quibus probauimus primam partem nostræ sententiæ: nam sicut baptismus dignè susceptus confert maiorem gratiam, non solum secundum perfectiorem attritionem præsentem, sed etiam secundum meliorem dispositionem, quæ quis se ad baptismum præparauit eiusmodi operibus piis, ut diximus; sic cum proportionem, quando post Baptismum sicte susceptum se quis exercet in iis operibus, & præparat ad effectum Baptismi, debet integrari dispositio ad gratiam ex iis etiam operibus piis, & toti illi maiori dispositioni debet maior postea gratia correspondere, quia reuera illud subiectum est melius dispositum ad effectum sacramenti. Nec obstat, quod opera bona facta in statu peccati dici soleant opera mortua: hoc enim intelligi debet, quod attinet ad merendum de condigno: cum hoc tamen stat quod possint disponere ad meliorem effectum sacramenti, ut constat in attritione, quam habet peccator, dum est in statu peccati, & disponit ad hoc ut Baptismus subsequens conferat gratiam sacramentalem, habita ratione illius attritionis præteritæ.

Cæterum licet hoc verisimile videri possit, non concedere tamen illa pia opera in peccato facta in tantum augere dispositionem ad gratiam baptismi, siue baptismus dignè accipitur; siue antea sicte acceptus postea, ablato obice, effectum operetur, ut plus gratiæ correspondeat propter illum excessum dispositionis, quam responderet de condigno illis operibus, si post gratiam baptismalem in statu gratiæ fierent: ex hoc enim sequeretur vtilius esse homini ieiunare, & dare elemosynam ante baptismum quando est in peccato, quam quando est in gratia post baptismum. Sufficit ergo si eis concedatur de congruo disponere ad aliquem excessum in gratia sacramentali minorem, quam quem eadem opera in gratia facta possent mereri. Aliud est de dispositione præsentem tunc, quando infunditur gratia, de qua diximus sect. 2. plus gratiæ asserre per modum dispositionis de congruo, quam asserret per modum meriti condigni; illa enim dispositio non est actus peccatoris, nec opus mortuum, sed factum ab homine, qui eo ipso instanti est iustus; & licet non dignificetur à gratia pro illo priori, potest tamen Deus acceptare illam dispositionem de congruo ad maiorem gratiam propter rationem ibi traditam, quæ non militat in aliis operibus factis in statu peccati.

Dubatur tertio, an si auferatur obex baptismi præteriti per attritionem, v.g. ut quatuor, quæ simul disponat ad sacramentum Penitentiae, quo remittantur peccata post baptismum commissæ, an (inquam) in eo casu singula sacramenta secundum se conferant tantam gratiam, quantam si illa attritio pro singulis solum sacramentis deseruiret, ita ut si

Baptismus

85.

Inferitur præteritum, ex melioribus operibus quibus à tempore baptismi disponit se homo ad penitentiam qua tollitur obex, crescat effectum sacramenti.

86.

Dispositio illa operis ad aliquem excessum gratiæ, sed minus eam eo quæ in gratia facta possent mereri.

87.

Dubium tertium.

Vasquez.

Suarez.
Resoluitur.

88.

Instantia.

89.

Instantia.

Baptismus solus cum illa attritione subsequenti posset dare tres gradus gratiae, & sacramentum poenitentiae solum cum illa attritione posset dare gradus, utrumque sacramentum simul cum eadem attritione conferat sex gradus gratiae. P. Vasq. d. disp. 160. n. 23. dicit de hoc nihil posse asseri, sed referendum Dei iudicio, cuius regulam & institutionem ignoramus. P. Suarez. ubi supr. sect. 5. post 4. concl. dicit, si baptismus, ablato obice, operetur gratiam maiorem secundum dispositionem praesentem; tunc singula sacramenta datura tantum gratiae, quantum si singula seorsim essent cum illa dispositione, ita ut ex consortio alterius sacramenti non minuatur effectus alterius. Quod mihi etiam magis placet; quia si aliquis recipiat de facto duo sacramenta simul, v.g. Eucharistiam & Extremam unctionem, non est verisimile, quod singula dabunt minorem effectum gratiae propter consortium alterius, quam si vnum solum sacramentum ex illis susciperetur, sed potius singula dabunt totum suum effectum, quantum si seorsim ponerentur; ergo eadem dispositio potest cum duobus sacramentis simul concurrere, nihil propter hoc perdendo, aut dimittendo de effectu singulorum.

Dices, si ille homo, non simul, sed diuisim acciperet illa duo sacramenta, & ad singula se disponderet cum aequali dispositione ut quatuor, melius se disponderet ex parte sua, quam si vnica dispositione ut quatuor se disponat ad utrumque sacramentum simul recipiendum; nam duo actus boni, ut quatuor, melius disponunt, & plus merentur quam vnus; ergo non debet recipere tantam gratiam sacramentalem per singula sacramenta, quando habet vnica dispositionem, quantum reciperet in singulis seorsim, & per consequens neque in casu nostro; quia si prius tolleretur obice baptismi per attritionem ut quatuor, & post aliquod tempus se prepararet ad Confessionem per aliam attritionem ut quatuor, melius dispositus esset ex parte sua, cum duae attritiones sint meliores, & plus mereantur, quam vna sola.

P. Suarez videtur negare antecedens, quia multitudo actuum est quodam modo accidentaliter, quando in reliquis est perfectio aequalis. Ego libentius admitterem antecedens, & consequenter concedo, regulariter maiorem gratiam habiturum hominem per illa duo sacramenta, quam si simul cum vnica dispositione ea susciperet; quia vterque ille actus bonus est dispositio ad secundum sacramentum; si quidem prior actus reddit hominem magis sanctum, atque adeo melius dispositum ad secundum sacramentum. Nostra autem quaestio non est, an accipiat tanta gratia per utrumque sacramentum sub vnica dispositione ut quatuor susceptum, quanta per illa duo sacramenta successiue accepta sub duplici dispositione ut quatuor, sed an in primo casu singula sacramenta ex parte sua conferant tantam gratiam, quantum idem sacramentum cum aequali prorsus dispositione daret. Dixi tamen regulariter concedi posse, habiturum maiorem gratiam per illa duo sacramenta, qui illa suscipit successiue cum duplici dispositione ut quatuor; quia fingi potest casus, quo non habeat maiorem: ut si prior dispositio fuerit postea reuocata per actus contrarios malos, & gratia sacramentalis prior amissa, tunc enim non videtur homo melius dispositus ad secundum sacramentum ratione dispositionis praeteriti, quam si illam non habuisset, sed solum videtur attendi ad secundam dispositionem nouam; & in hoc casu negandum erit antecedens, scilicet hominem melius esse dispositum ad secundum sacramentum per illas duas dispositiones, quam per vniam solam. Fuit quidem pluries dis-

positus, non tamen melius, quia propter retractationem non potuit vniri prior dispositio cum posteriori ad faciendam vniam meliorem dispositionem.

Dices iterum: Virtus meritoria finita, quod se extendit ad plura merenda, eo minor est virtus ad singula: ergo si attritio illa ut quatuor extendit suam virtutem ad merendam gratiam cum pluribus sacramentis, necesse est, quod cum singulis minus mereatur; nam virtus diuisa minor est, quam vnita. Respondeo loquendo de merito condigno, verum est, valorem finitum diuisum ad plura non tantum posse, quantum in ordine ad vnum, quia ibi requiritur aequalitas inter meritum, & praemium. At vero meritum congruum potest diuidi ad plura & plura; quia non requirit aequalitatem, sed congruitatem, quam habet etiam in ordine ad plura, unde liberum est Deo acceptare illud meritum ad plura in tali, vel tali casu. Dicimus ergo, Deum voluisse eandem attritionem acceptare, tamquam dispositionem congruam ad plures effectus gratiae, quando concurrunt plura sacramenta; quia licet sit vnum meritum congruum, multiplicatur tamen actio sacramentalis, quae sunt causae condignae, quatenus continent merita Christi; & ideo non mirum, quod maneat integra virtus attritionis ad merendam de congruo nouam gratiam cum nouo sacramento; quia sacramentum ipsum, & merita Christi ibi inclusa sunt, quae de condigno obtinent, ut meritum illud congruum attritionis acceptetur iterum ad nouam gratiam impetrandam. Sic etiam quando Pontifex concedit diuersas Indulgentias confessis, & refectis Eucharistia, visitantibus hanc, & illam Ecclesiam, per diuersas concessiones, tunc vnica Confessio, & Communio sufficit ad lucranda utramque Indulgentiam, visitando utramque Ecclesiam; quia nimirum causa praecipua, & condigna sunt satisfactiones Christi, quae applicantur, posita illa conditione. Similiter ergo in sacramentis promissa est tanta gratia recipienti cum tali dispositione: poterit ergo eadem dispositio deferre ad lucranda utramque gratiam, quia causa praecipua sunt merita Christi in sacramento contenta, quae quasi multiplicantur in diuersis sacramentis, & obtinent, quod eadem dispositio sapienter acceptetur ad gratiam sacramentalem de congruo obtinendam.

An Sacramentum impeditum ad remissionem venialium, possit postea, ablato obice, eam conferre.

Dubitarum quartum, an Baptismus dignè susceptus, & causans gratiam, sed habens obicem ad remissionem venialium aliquorum, vel omnium, quia de illis non est dolor, possit postea, ablato obice per poenitentiam de venialibus, tribuere suum effectum etiam in ordine ad illa. P. Vasquez disp. 160. cap. 3. Vasquez negat omnino, id fieri posse. P. Suarez ubi supra Suarez. sect. 4. §. Dices, quid si prius, concedit, si auferatur prius obex, quoad mortalia, & postea quoad venialia, remitti prius mortalia; & postea venialia virtute Baptismi praeteriti, vel omnia simul vel successiue eo ordine, quo obex in ordine ad ipsa auferretur. Vnde consequenter debet concedere, quod si ab initio Baptismus habuit effectum quoad sola mortalia, postea ablato obice quoad venialia, habebit effectum quoad illa. Addit tamen, semel collata gratia per Baptismum, licet postea ablato obice quoad venialia, haec remittantur virtute Baptismi, non tamen conferri tunc nouum gradum gratiae ex opere operato virtute Baptismi praeteriti; quia ad remissionem

missionem peccati venialis non requiritur gratia infusio. In quo P. Vazquez non refert fideliter Suarez sententiam: dixit enim, quod ponit, ablata fictione, quae fuit circa venialia, Baptismum illa remittere, & gratiam ad eorum remissionem conferre; quod vltimum Suarez non dixit, nisi quando simul auferatur obex ad mortalia, & venialia. Sermo autem semper est de venialibus ante Baptismum commissis; nam in ordine ad alia post Baptismum commissis, Baptismus nullam habet efficaciam.

92. *Conclusio. Hanc rem. Suarez.*
Hac secunda sententia mihi magis placet consequenter ad ea, quae huc usque dicta sunt. Primam eius partem de remissione eorum venialium, ablato obice, probat Suarez ex eo, quod Baptismus est regeneratio totalis, & eius gratia est regeneratiua, transmutans hominem in alium, atque adeo ex se delens omnia peccata vitae anterioris. Cum ergo, ablato obice, detur gratia sacramentalis, consequens est, vt tunc deleat simul & mortalia, & venialia: vnde consequenter fit, quod si adhuc non auferatur obex quoad venialia, maneat virtus Baptismi impedita, & suspensa ad cauendum eum effectum, vbi primum auferatur obex ad illum.

93. *Aliter probatur ex efficacia Baptismi.*
Aliter possumus hoc ipsum à posteriori probare ex efficacia Baptismi; qui licet inueniat obicem, quando confertur ad remissionem omnium venialium, & ideo non confert tunc remissionem totius poenae: si tamen homo ille statim moriatur, non purgabitur propter peccata praeterita in Purgatorio, sed si verè iustificatus est in Baptismo, rectè ibit in caelum: aequiparatur enim Baptismus quoad hoc, martyrio, vt diximus in superioribus; & quidem martyr, licet non remittantur ei omnia venialia in hac vita propter obicem, & carentiam debita retractionis, in primo tamen instanti mortis remittuntur, quoad culpam, & totam poenam extra hanc vitam in virtute martyrij praeteriti, & ideo nemo orat pro martyre; & ideo etiam iuxta communem fidelium sensum, qui statim post Baptismum moritur, censetur non indigere suffragiis propter peccata praeterita expianda. Manet ergo Baptismo sua vis suspensa, licet impedita, in ordine ad suum effectum expiationis poenae temporalis, quem non potuit praestare propter obicem, & postea praestat. Cur ergo non idem dicemus de effectu remissionis culpae: ratio enim est eadem, scilicet totalis regeneratio, & ablutio veteris hominis, ad quam non magis spectat tollere reatum poenae, quam reatum culpae, vt constat: imo credibile est, quando in hac vita propter obicem non sunt remissa venialia ante Baptismum commissis, & remittuntur in altera vita, remitti etiam quoad culpam virtute Baptismi praeteriti; nam licet deberent aliquando remitti propter ius, quod acquisiuit ad gloriam; cum tamen Baptismus sit titulus proportionatus ad remittenda statim, posita retractione, & ablato obice, consequens est, vt in primo instanti remittantur virtute Baptismi praeteriti, qui sicut retinet virtutem suam in ordine ad remissionem poenae, sic debet eam retinere in ordine ad remissionem culpae.

94. *Hinc constat solutio ad argumentum P. Vazquez.*
Hinc constat solutio ad argumentum P. Vazquez, qui fundatur in eo, quod Augustinus hunc effectum remittendi venialia Baptismo non tribuit, ablato postea obice, nec poterat tribuere, cum is effectus non sit necessarius ad salutem. Respondetur tamen, nec Augustinum eum negare, & ex eius verbis supra saepe adductis, hunc etiam effectum colligi, cum libro illo 6. de Baptismo cap. 5. efficaciam Baptismi ad remissionem peccatorum fundet in eo, quod Baptisma illud sanctum est, & ideo nullum in-

quirat inuincitur. Vnde colligit, ablato obice, deferuere ad remissionem peccatorum: sub qua vniuersalitate verborum videtur omnia peccata intelligere, tam venialia, quam mortalia; numquam enim in sacris litteris dicitur aliquid deferuere, vel dari ad remissionem peccatorum, quod non possit deferuere nisi ad sola mortalia remittenda. Ratio autem illius efficaciae Baptismi non fuit sola necessitas ad tollendum originale, sed institutio Christi, qui voluit, hominem posse renasci ex aqua, & Spiritu sancto semel, hoc est, deposita tota vita veteri, & eius debitis ac fordibus; vt explicuimus scilicet.

95. *Secunda pars conclusionis.*
Secunda pars conclusionis, quod scilicet semel collata gratia per Baptismum, si postea auferatur obex ad remissionem venialium, non oporteat conferri nouum gradum gratiae sacramentalis ex opere operato, sed remitti peccata ex vi gratiae sacramentalis antea collatae, probari potest, tum quia ad cauendam remissionem venialium, non est necesse cauere de nouo aliquem gradum gratiae, neque aliunde sit ratio augendi gratiam sacramentalem semel collatam; alioquin augeretur etiam, quoties ponitur de nouo melior dispositio, quod tamen nemo concedet.

96. *Instantia.*
Dices, Baptismus non causat remissionem peccati immediatè, sed mediante gratia, quam causat; ergo si ponit nouum effectum remissionis peccati, ponit nouum gradum gratiae, mediante quo, illam remissionem causat. Respondeo, Baptismus non causare remissionem peccati, nisi medià gratiā tunc, vel antea ab ipso baptismo causata; non est tamen necesse, quod illum effectum causet medià gratiā de nouo posita, quando illum effectum causat. Hoc constat in effectu remissionis poenae temporalis, quae Baptismus, vt vidimus, aliquando non causat in hac vita propter obicem respectu venialium, sed ablato illo obice, in primo instanti separationis animae causat illum effectum, & tamen tunc nullum nouum gradum gratiae confert, sed causat illum effectum, mediante gratia sacramentali antea causata ab ipso Baptismo. Sic ergo poterit, ablato obice in hac vita, causare de nouo remissionem venialium absque noua gratia sacramentali, sed mediante gratiā prius posita ab ipso Baptismo, quae data fuit ad remissionem omnium peccatorum, quantum erat ex se, tam venialium praeteritae vitae, quam mortalium.

97. *Aduerte me sic loqui de noua gratia sacramentali.*
Dixi tamen saepe non dari tunc nouum gradum gratiae sacramentalis ad eum finem: non enim nego, interuenire semper nouum gradum gratiae, quoties ponitur effectus ille nouus remissionis venialium. Cum enim ille effectus ponatur, quando auferatur obex, & hic tollatur per dolorem, & retractionem peccatorum venialium, qui est actus honestus, & supernaturalis, atque adeo meritorius de condigno augmenti gratiae, cum sit elicitus ab homine iusto, vt supponimus; consequens est, quod detur augmentum gratiae ex opere operantis. Non requiritur tamen, quod sacramentum Baptismi, ob cuius virtutem fit nunc remissio omnium venialium commissorum ante baptismum, ponat modò aliquem nouum gradum gratiae, mediante quo ponat illum remissionis venialium.

98. *Instantia.*
Dices iterum; ideo baptismus sicte susceptus potest postea, ablato obice, causare remissionem peccati, siue mortalis, siue venialis; quia iam fuit acceptus à Deo determinatè in ordine ad talem effectum, remissionis omnium peccatorum praeteritorum, vt supra diximus, n. 78. sed eodem modo determinatè acceptatur à Deo ad gratiam, qua remittuntur omnia illa peccata; ergo ablato obice ad venialia, poterit ponere gratiam ad remittenda illa ex vi acceptationis

Diluitur.

tionis, qua ad eum effectum acceptatus fuit. Respondeo distinguendo minorem: acceptatur à Deo ad gratiam aliquam determinatam, qua remittantur ea omnia peccata, nego; acceptatur ad gratiam indeterminate maiorem vel minorem secundum dispositionem, quæ præcedat ipsam gratiam, concedo; hæc autem gratia data iam fuit in nostro casu, quando remissa fuerunt mortalia, & tunc determinata fuit gratia secundum dispositionem tunc præsentem; atque ideo non manet amplius acceptatio baptismi ad ulteriorem gratiam; iam enim data fuit ex vi præcedentis acceptationis gratia debita ad remissionem mortalium, quæ tunc ponitur, & ad remissionem venialium, quæ postea ponetur ex vi illius gratiæ, quando auferetur obex.

SECTIO VI.

*An alia omnia Sacramenta fide suscepta
causent gratiam, ablato obice.*

99.
Varia sententia.
Soto.
Valquez.
Durand.

Maior.
Covarru.
Valquez.

Paludan.
Syluester.
Caietan.

Petr. de Soto.
S. Thom.

100.
Probabilior sententia.
Suarez.
Coninch.
Probatur primo de Sacramento Pœnitentia.

101.
Confirmatur, neque enim pœnitentia est minus necessaria ad remissionem peccati mortalis post baptismum, quam baptismus ad remissionem mortalis commissi ante baptismum; nam sicut ad hoc remittendum requiritur baptismus in re, vel in voto; sic ad remittendum illud requiritur sacramentum Pœnitentiæ in re, vel in voto; ergo sicut baptismus ablato obice, remittit priora peccata; sic sacramentum Pœnitentiæ remittit, sua, ablato obice. Nulla certe ratio excogitari potest ad negandum hoc de Sacramento

Varia sunt Theologorum sententia. Prima docet, nulli sacramento præter Baptismum competere eam efficaciam gratiæ, ablato postea obice. hanc tenent Soto in 4. disp. 6. q. 1. art. 8. & Valquez disp. 171. c. 2. Secunda sententia docet, competere etiam sacramento Pœnitentiæ. Ita Durandus in 4. disp. 4. q. 4. n. 8. & disp. 67. q. 13. n. 7. Tertia sententia id tribuit omnibus, & solis Sacramentis imprimendis characterem. hanc tenent, Maior, Covarruas, & alij, quos affert Valquez loco citato cap. 1. Quarta sententia addit Pœnitentiæ iis tribus Sacramentis, quæ imprimunt characterem. Hæc tribuitur Paludano & Syluestro apud eundem Valquez ibi. Quinta sententia id affirmat de omnibus sacramentis novæ Legis: quam docet Caietanus tom. 1. Opusculorum tract. 5. q. 5. §. Communis autem; Petrus de Soto de institutione Sacerdotum Lect. 5. de Baptismo: qui eam tribuunt S. Thomæ in 4. disp. 17. q. 3. art. 4. quæstioncula 1.

Sexta sententia probabilior id tribuit omnibus Sacramentis, vñ exceptâ Eucharistiâ. Hanc tenet Suarez d. disp. 28. sect. 6. & infra disp. 63. sect. 8. Coninch q. 62. art. 1. dub. 3. & alij. Probatur potest primò de Sacramento Pœnitentiæ, supponendo, illud posse esse in aliquo casu validum, & informe, vt probabimus agentes de illo sacramento in particulari. Quo supposito, consequenter fatendum est, illa peccata, quæ quis valide confessus est, remitti postea ablato obice virtute Clauium per absolutionem præteritam: alioquin illa peccata nunquam remitterentur virtute Clauium, nisi indirecte, & per accidens cum aliis in Confessione sequenti; quod dici non potest: omnia enim peccata mortalia, quæ ab Ecclesia non remittuntur directè, debent ei subici, vt remittantur directè, illa autem peccata semel explicita in Confessione valida, non subiciuntur iterum Ecclesiæ iudicio; ergo debent remitti virtute Clauium per absolutionem præteritam, vbi primùm auferatur obex.

Confirmatur primò, quia non est minus necessarium sacramentum Pœnitentiæ ad remissionem peccati mortalis post baptismum commissi, quam sit baptismus ad remissionem mortalis commissi ante baptismum: nam sicut ad hoc remittendum requiritur baptismus in re, vel in voto; sic ad remittendum illud requiritur sacramentum Pœnitentiæ in re, vel in voto; ergo sicut baptismus ablato obice, remittit priora peccata; sic sacramentum Pœnitentiæ remittit, sua, ablato obice. Nulla certe ratio excogitari potest ad negandum hoc de Sacramento

Pœnitentiæ, si concedatur de Baptismo, & supponatur sacramentum Pœnitentiæ validum, & informe: nam sicut homo posset postea iustificari per contritionem, vel Confessionem sequentem, & consequi indirectè remissionem illorum peccatorum, quæ confessus est in Confessione præterita: sic post baptismum fide susceptum posset postea iustificari per contritionem, vel confessionem peccatorum sequentium, in qua iustificaretur, & remitterentur indirectè peccata commissa ante Baptismum. Nec est magis necessarius effectus Baptismi ad salutem, quam effectus Pœnitentiæ homini lapsò post baptismum; nam sine gratia sacramenti Baptismi esset adhuc homo per Baptismum capax aliorum sacramentorum, per quæ posset acquirere gratiam: non ergo apparet, cur Baptismus habeat efficaciam, ablato obice, & non Pœnitentia.

Confirmatur secundò, quia baptismus, ablato obice, confert, vt vidimus, non solum effectum necessarium ad salutem, sed etiam alios non necessarios, qualis est remissio totius pœnæ temporalis, quam tribuit etiam post mortem ei, qui tempore baptismi habebat obicem peccati venialis non retractati, ergo non deberet negari hæc efficacia sacramento Pœnitentiæ ex eo, quòd eius effectus non esset necessarius ad salutem. Vnde obiter infero, sacramentum Pœnitentiæ in prædicto casu non solum conferre, sed etiam

ablato obice, remissionem mortalium, sed etiam venialium, quæ fuerunt clauibus subiecta in illa Confessione, & propter obicem non potuerunt remitti. Est tamen differentia, quoad hoc, inter Baptismum, & Pœnitentiæ; quòd Baptismus, vt vidimus, potest aliquando habere obicem solum ad remittenda venialia, & non ad mortalia; quæ postea poterit remittere venialia seorsim, ablato obice, qui eorum remissionem impediēbat. At verò sacramentum Pœnitentiæ non potest habere obicem in ordine ad sola venialia; nam si pœnitens non habet mortalia, & confitetur venialia cū dolore de illis, quæ confitetur, statim remittuntur; si verò absque dolore, non erit Cōfessio de illis valida, atque adeò nec postea, ablato obice, causabit effectum. Necesse ergo est, quoties illud sacramentum est validum, & informe, quòd id sit ratione alicuius mortalium, de quo pœnitens inuincibiliter non dolet, & ideo nō potest tolli illud peccatum, donec postea auferatur obex per retractationem illius; & tunc remittuntur etiam peccata venialia clauibus subiecta; non tamē remittētur seorsim, sed simul cum peccato mortali; atque adeò nunquam remittuntur per sacramentum Pœnitentiæ absque noua infusione gratiæ sacramentalis; licet id dixerimus fieri posse virtute Baptismi quādo auferatur postea eius obex ad venialia. Quamvis ergo Augustinus de solo Baptismo explicitè loquatur, ex iis tamen, quæ tradit de Baptismo, colligimus idem dicendum de Sacramento Pœnitentiæ; imò licet de Baptismo nihil dixisset, adhuc ex institutione sacramenti Pœnitentiæ colligi posset hæc efficacia, supposito quòd Christus noluit obligare ad bis cōfrenda, & subiicienda clauibus eadem peccata; & aliunde voluit, quòd omnia peccata mortalia subiicerentur iudicio Ecclesiæ, vt ab ea directè soluerentur, ex his enim colligitur, vt diximus, quòd absolutio valida, & informis habeat postea suum effectum circa peccata validè subiecta clauibus.

Nunc iam ex his possumus gradum facere ad alia sacramenta, in quibus videtur etiam similis ratio procedere. Nam sicut per Baptismum voluit Christus subuenire necessitati, & infirmitati humanæ aliquo remedio suauis, & ex se efficaci contra peccatum originale, & alia omnia commissa ante baptismum, sic

sic per Confirmationem voluit subuenire eidem infirmitati humanæ, ut roboretur homo ad proficiendum Fidem, & strenue præliandum in Christi militia per vires ac robur Spiritus sancti, qui datur in illo sacramento; item per sacramentum Ordinis voluit subuenire hominibus remedio etiam suavi, & efficaci, ut sanctè, ac dignè ministrarent in domo Dei, &c. ergo sicut remedium Baptismi impeditur obice retinet suam efficaciam ad præstandos suos effectus etiam non necessarios ad salutem, quando aufertur obex, non est cur id negemus de Confirmatione, & Ordine. Sicut enim per susceptionem Baptismi acquirit homo ius ad illam quasi plenariam indulgentiam peccatorum præteritorum semel consequendam, cum primùm aufertur obex: sic per susceptionem Confirmationis, vel Ordinis acquirit ius ad illa privilegia, & quasi facultates consequendas, cum primùm fuerit ablatus obex. Cur enim minus in his, quam in illo?

104. Nec satis facit responso P. Valquez ubi supra, n. 17. dicentis, quod ex vi sacramenti suscepti darentur quidem postea, ablato obice, homini iustificatio auxilia ad finem sacramenti, v. g. ad proficiendum Fidem, ad dignè ministrandum, &c. non tamen gratia habitualis ex vi sacramenti præteriti. Hoc, inquam, non satisfacit, tum quia sacramenta non afferunt eiusmodi auxilia, nisi media gratia habituali, quam conferunt, ut diximus supra disput. 4. sect. 3. tum etiam, quia Baptismus ablato obice, non solum confert auxilia ad legem Christi observandam, sed etiam gratia habitualis, ex qua oriuntur eiusmodi auxilia; ergo & illa alia sacramenta debent eodem modo conferre non sola auxilia, sed & gratiam, quæ dat ius radicale, & intrinsecum ad ea auxilia.

105. Hinc rursus probari potest eadem efficacia in Extrema-unctione, & Matrimonio; nam Extrema-unctio instituta est ad subueniendum fragilitati hominum morbo graui periclitantium, atque ideo dat ius ad auxilia illi necessitati proportionata; quare si propter obicem non potest dare suum effectum, quando confertur; congruum videtur, ut ex vi sacramenti suscepti acquisitum sit ius ad illum effectum, & privilegium obtinendum postea ablato obice. Adde, illud sacramentum ex sua institutione habere vim ad remittenda aliquando peccata, ut colligitur ex verbis formæ: *Indulgeat tibi Deus, quidquid peccasti*, &c. & dicimus infra tract. de Pœnitentia. Si ergo propter obicem non potest tunc ponere hunc effectum, videtur quod illum ponat postea, ablato obice, sicut Baptismus, qui ponit postea remissionem peccatorum: inò sicut de Baptismo diximus, successivè remittere peccata venialia etiam post mortalia, si successivè tollatur obex ad eorum remissionem post ablatum obicem ad remissionem mortalium: sic videtur dicendum de Extrema-unctione propter eandem rationem; cur enim minor sit eius efficacia quoad hoc, quam Baptismi, cum id non oriatur in Baptismo ex necessitate talis effectus ad salutem, ut vidimus? Differt tamen à Baptismo, quod hic affert remissionem peccatorum plenam, etiam quoad totam penam, quam non affert Extrema-unctio, quia non est regeneratio, sed iuxta regulam à Deo statutam, & mensuram dispositionis.

106. Denique de Matrimonio fieri potest eadem ratio, cum hoc sacramentum à Christo sit etiam institutum ad subueniendum fragilitati hominum, ut possint sanctè, & laudabiliter onera eius status sustinere, eiusque obligationibus satisfacere. Acquisitum ergo homo ex vi sacramenti suscepti ius ad illa privilegia, & auxilia obtinenda, ablato obice, P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

sicut in aliis sacramentis supra positis. Addunt tamen consequenter, & meritò aliqui, hoc intelligi, si obex Extrema-unctionis auferatur durante adhuc illa necessitate ægritudinis periculosa, aut obex matrimonij, perseverante eodem matrimonio. Ita Suarez, & Coninch locis citatis; quia cessante omnino necessitate, videtur cessare efficacia, quæ ad subueniendum illi necessitati data fuerat.

Obiicies primò, eandem rationem videri procedere de sacramento Eucharistiæ, quod tamen in conclusione exclusimus ab hac regula; nam illud etiam institutum est ad subueniendum fragilitati hominum contra vim innatam fomitis, & contra tentationes, iuxta id, quod canit Ecclesia: *Dedit fragilibus corporis ferculum*, &c. Acquisitum ergo homo ex vi sacramenti suscepti ius ad illa subsidia, & auxilia consequenda, cum primùm ablatus fuerit obex, durante eadem necessitate, quæ quidem semper durat in hac vita.

Respondetur, rationem præcipuam ad eam efficaciam tribuendam aliis sacramentis, fundari quidem in eo, quod fuerint instituta ad subueniendum homini in ordine ad talem, vel talem finem, debere tamen intelligi iuxta subiectam materiam, tali scilicet modo institutionis, nempe cum impotentia ad illa sacramenta reiteranda, ut constat in Baptismo, Confirmatione, & Ordine, quibus character imprimitur: Extrema item Unctio, & Matrimonium, licet non imprimant characterem, non possunt tamen reiterari, durante eadem ægritudine, & eodem coniugio: ideo ad obtinendum finem intentum subueniendi homini in tali necessitate, oportebat dare talem efficaciam sacramentis: quod quidem in Eucharistia non procedit, quæ ex sua institutione reiterari potest, etià intra eandem diem sæpius, si non obstat prohibitio Ecclesiastica; quare non fuit necessaria hæc efficacia Eucharistiæ ad consequendum eius finem subueniendi fragilitati hominum. Aliunde verò eiusmodi efficacia afferret secum absurda non exigua; quod scilicet Sacerdos sacrilegè celebrans per totam vitam ad finem sacrilegi veneficij, incantationis, &c. si in fine vitæ cum remissa attritione confiteretur, deberet recipere augmentum gratiæ ex opere operato correspondens illis omnibus communionibus; unde fieret repente sanctissimus propter plurima sacrilegia commissa, & eò sanctior, quod plura fuissent sacrilegia; & multò sanctior, si singulis diebus contra leges Ecclesiæ decies, vel centies celebrasset; quod ex se incredibile apparet.

Dices, sacramentum etiam Pœnitentiæ ex sua institutione est reiterabile, sicut Eucharistia, & tamen illud admittimus dare suum effectum postea ablato obice. Respondetur, in primis in eo sacramento non reperiri illa inconuenientia, quæ in Eucharistia; nam ex sacrilega eius receptione non habebitur vllus fructus postea; suppono enim, non esse validum, quoties in eo mortaliter peccatur. Deinde, licet sit reiterabile, non est tamen obligatio reiterandi illud circa eadem peccata semel validè subiecta clauibus. Unde si non daret postea effectum, ablato obice, illa peccata non remitterentur directè per claves Ecclesiæ, neque esset obligatio ea confitendi ad hunc finem, quod ex vi præsentis institutionis videtur absurdum. Et licet circa venialia non esset inconueniens, quod non remitterentur directè per claves Ecclesiæ, congruum tamen videtur, quod illa, quæ quis confessus est in sacramento valido, remittantur postea, ablato obice; quia cum iam delata fuerint ad iudiciū Ecclesiæ, & super his prolata fuerit ab Ecclesia valida sententia, & imposita

107. Obiicitur primò de sacramento Eucharistiæ.

108. Respondetur.

Multa deinde sequuntur absurda.

109. Instabit.

Respondet.

pœnitentiâ, non est neceſſe, vt puniat bis propter eadem peccata, nec cognoſcat iterum de eadem cauſa, ſed quod ſuſtineatur prior ſententiâ, quæ valida fuit; & oblato impedimento, mandetur executioni, cum ex hoc nullum ſequatur inconueniens, ſicut ſequitur in Euchariftiâ.

110.

Obiectio.

111.

Obiectio.

112.

Obiectio.

113.

Obiectio.

114.

Obiectio.

115.

Obiectio.

116.

Obiectio.

117.

Obiectio.

118.

Obiectio.

119.

Obiectio.

120.

Obiectio.

121.

Obiectio.

122.

Obiectio.

123.

Obiectio.

124.

Obiectio.

125.

Obiectio.

126.

Obiectio.

127.

Obiectio.

128.

Obiectio.

129.

Obiectio.

130.

Obiectio.

131.

Obiectio.

132.

Obiectio.

133.

Obiectio.

134.

Obiectio.

135.

Obiectio.

136.

Obiectio.

137.

Obiectio.

138.

Obiectio.

139.

Obiectio.

140.

Obiectio.

141.

Obiectio.

142.

Obiectio.

143.

Obiectio.

144.

Obiectio.

145.

Obiectio.

146.

Obiectio.

147.

Obiectio.

148.

Obiectio.

149.

Obiectio.

150.

Obiectio.

151.

Obiectio.

152.

Obiectio.

153.

Obiectio.

154.

Obiectio.

155.

Obiectio.

156.

Obiectio.

Obiectio vltima: ſi Extrema-vnctio poteſt cauſare poſtea, ablato obice, ſuum effectum, ſicut Baptiſmus; ergo ſicut Baptiſmus aliquando poſt mortem cauſat aliquam partem ſui effectus, nempe remiſſionem totius pœnæ, quia tunc auferitur obex, vt ſuprà vidimus; Extrema-vnctio poſt mortem cauſabit eundem effectum remiſſionis totius pœnæ, cum tunc per retractionem totius culpæ auferatur obex ad eum effectum, atque adeo omnis, qui recipit illud ſacramentum in ſtatu gratiæ, liberabitur ab omni pœna, ſaltem peccatorum præcedentium, ſicut qui baptizatur. Reſponderetur negando ſequelam; quia licet Extrema-vnctio ordinetur etiam ad remiſſionem peccatorum, non tamen ad remiſſionem totius pœnæ debitæ, ſicut Baptiſmus, ſed ad remiſſionem culpæ, poſita retractione, & alicuius etiam forte pœnæ. Vnde fateamur, ablato obice, poſt mortem ad remiſſionem venialium præteritorum per eorum debitam retractionem poni effectum remiſſionis culpæ, virtute etiam ſacramenti Extremæ-vnctionis, non tamen remiſſionem totius pœnæ; quia ad hunc effectum determinatè non eſt inſtitutum illud ſacramentum.

SECTIO VII.

Quæ, & qualis intentio requiratur in ſuſcipiente Sacramentum.

112.

Obiectio.

113.

Obiectio.

114.

Obiectio.

115.

Obiectio.

116.

Obiectio.

117.

Obiectio.

118.

Obiectio.

119.

Obiectio.

120.

Obiectio.

121.

Obiectio.

122.

Obiectio.

123.

Obiectio.

124.

Obiectio.

125.

Obiectio.

126.

Obiectio.

127.

Obiectio.

128.

Obiectio.

129.

Obiectio.

130.

Obiectio.

131.

Obiectio.

132.

Obiectio.

133.

Obiectio.

134.

Obiectio.

135.

Obiectio.

136.

Obiectio.

tis ad valorem ſacramenti; cum enim illud ſacramentum non conſiſtat in vſu, ſicut alia, ſed ſit permanens, & ante ipſam ſumptionem ſit verum ſacramentum, parum refert, quod habeat, vel non habeat intentionem, qui illud ſuſcipit. An verò requiratur eiſmodi intentio ſuſcipientis, vt ſacramentum illud conferat ſuum effectum, ſtatim dicemus.

Prima ergo ſententia fuit Baptiſmum eſſe validum, licet, qui baptizatur, corde diſſentiat, dum tamen ore dicat ſe conſentire. Hanc docuit Gloſſa in cap. *Maiores*, de Baptiſmo. Secunda ſententia eſt Caietani inſtr. q. 68. art. 7. qui docet, ſolum requiri ad valorem Baptiſmi, quod ille, qui baptizatur, non habeat voluntatem contrariam, etiam ſi non habeat, vel habuerit vnquam voluntatem Baptiſmi recipiendi; addit tamen Caietanus, accidere non poſſe, vel certè rariſſimè, quod qui accedit ad Baptiſmum, non habeat voluntatem Baptiſmi, vel certè voluntatem contrariam. Eandem ſententiam ſequi videtur Ledefm. in 4. p. q. 9. art. 7.

Communis, & vera ſententia Theologorum tenet, requiri ad valorem ſacramenti conſenſum poſitiuum adulti, qui illud recipit. Hanc docent Theologi omnes cum S. Thoma d. q. 68. art. 7. quos congerunt, & ſequuntur Suarez in præſenti diſp. 14. ſect. 1. Valquez diſp. 157. cap. 2. & alij omnes.

Probatur primò ex Conciliis, in quibus ad baptizandum eum, qui incidit in amentiam, vel perdidit vſum ſenſum, ſemper exigitur, quod antea voluntatem Baptiſmi habuerit. Sic habetur in Concilio Carthaginenſi 3. cap. 34. his verbis: *Agrotantes, ſi thug, pro ſe reſpondere non poſſunt, cum voluntatis eorum teſtimonium hi, qui ſui ſunt, dixerint, baptizentur.* & in Concilio Arauſiaco 1. cap. 12. *Obmutescens baptizari, aut Pœnitentiam accipere poteſt, ſi voluntatis præterita teſtimonium aliorum verbis habet.* In quibus locis licet nò dicatur expreſſè, non valere Baptiſmum abſque illa voluntate præterita, id tamen videtur omnino ſupponi, cum eà ſolum conditione poſita, permittitur baptizari agrotus; in quo etiam ſenſu loqui videtur Auguſt. lib. 4. de Baptiſmo, cap. 24. ſi pro eo (inquit) qui reſpondere poteſt, alius reſpondeat, non itidem valet; ex qua regula illud in Euangelio dictum eſt, quod omnes, cum legunt, naturaliter mouet; & ætem habet ipſe pro ſe loquatur. Denique hoc ipſum vt regula ſeruanda traditur in Rituali Romano Pauli V. in Rubricis de Baptiſmo adultorum; vbi prohibetur baptizari eum, qui, cum aliquando habuerit vſum rationis, ante amentiam nunquam oſtendit voluntatem, aut petitionem Baptiſmi.

Probatur ſecundò ſpecialiter de Matrimonio; quia cum ſit contractus humanus obligationem mutuam inducens, id abſque voluntate ſe obligandi fieri non poteſt. Item ſacramentum Pœnitentiæ, cum ſit iudicium includens accusationem, qua reus ſe coram legitimo iudice accuſat, & vult ſententiam accipere, non poteſt conſiſtere, abſque pœnitentis voluntate. Baptiſmus deinde, Confirmatio, & Ordo, quæ tria ſacramenta imprimunt characterem indelebilem, ſi abſque omni voluntate recipientis conferrentur, obligarent illum inuitum ad ſtatum, vel legem, quam amplecti noller, maneretque contra ſuam voluntatem ſubditus Eccleſiæ, qui id non veller; qua ratione vtitur Innocent. III. in cap. *Maiores*, de Baptiſmo; ad probandum, Baptiſmum contra voluntatem recipientis collatum, non eſſe validum. Denique Extrema-vnctio, cum aſſerat etiam ſanctitatem internam, quam Deus inuitis non confert, congruenter requirit ex parte accipientis voluntatem, qua acceperit illud ius, & velit conſecrari ac ſanctificari peculiari illo ritu.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Quæſtio.

Qualis autem debeat esse illa voluntas, statim explicabitur.

117. Arguit deinde P. Vasquez n. 4. contra Caietanum, quia supponit falsum non posse de facto accidere, adultum baptizari nec consentientem nec dissentientem, sed neutrum voluntatem habentem: hoc, inquit, probat Vasquez esse possibile, tum quia posset adultus baptizari, dum dormit, aut dum amens factus est, cum tamen ante somnum, vel amentiam nihil cogitasset aut voluisset circa Baptismum; tam quia etiam dum aduertit, se baptizari, posset eam actionem externam permittere; interius tamen nec consentire, nec dissentire Baptismo, vt sacramentum est. Ceterum Caietanus non dixit (vt supponit Vasquez) illum casum accidere non posse, sed vel non posse, vel saltem rarissimum esse; quod quidem negari non potest; nunquam enim baptizatur adultus, dum dormit, aut non explorato prius eius consensu: si autem in amentiam incidit, rarissimum esse potest, quod prius non habuerit vel voluntatem Baptismi, vel aliam contrariam; est ergo rarissimus casus ille voluntatis in statu neuro, provt dixit Caietanus.

118. Nunc tamen respondeamus ad argumenta, quæ pro eius sententia fieri solent. Primò obicitur Innocentius I. I. in dicto cap. *Maiores*, de Baptismo; qui solum videtur petere ad valorem Baptismi, quòd adultus non habeat voluntatem repugnantem. Sic enim post longam disputationem concludit: *Tunc characterem sacramentalis imprimi operatio, quando obicem contraria voluntatis non inueniunt*; ergo si neutram habeat voluntatem, Baptismus erit validus.

119. Respondetur, imò ibi Pontifex semper exigit consensum positum ad valorem Baptismi; nam in verbis proximè præcedentibus, postquam dixit, dormientes, & amentes, si priusquam amentiam incurerent, aut dormirent, in contradictione persistere, si baptizentur, characterem non suscipere sacramenti; addit de aliis. *Secus autem si prius Caietanum existissent, & habuissent propositum baptizandi. Unde tales* (qui scilicet prius habebant tale propositum) *in necessitate articulo consensu Ecclesia baptizare*; & statim concludit, verbis supra positis: *tunc ergo characterem sacramentalis imprimi operatio, &c.* Cui autem non meminerit tertij status eorum, qui prius penitentiam voluntatem habuerunt? Suarez dicit, ideo id fecisse, quia moraliter loquendo, adultus qui non consentit, resistere censetur, & inuitus pati. Quam quidem regulam applicatam ad præsentem materiam, veram existimo: agimus enim de Baptismo, in quo qui baptizatur, subit obligationem legis Ecclesiasticæ, & fit subditus Ecclesiæ, atque ad multa se obligat, ad quæ antea non tenebatur. Ad eiusmodi autem obligationes ille qui adultus est, & dominus suæ voluntatis, atque adedò possidet suam libertatem, semper censetur inuitus, dum positiuè non se obligat, & consentit, quia semper censetur esse in voluntate habituali retinendi suam libertatem, sicut habet similem voluntatem retinendæ alias suas. Merito ergo Innocentius dixit, tunc imprimi characterem Baptismi, quòd obex contraria voluntatis non inueniunt, quia nimirum *contraria voluntatis* appellatione intelligitur voluntas actualis, vel etiam habitualis, qualè habent omnes, qui suæ libertati non volunt positiuè renuntiare.

120. Secundò obicitur, quia in paruulis inuenitur Baptismus validus absque eorum consensu; ergo & in adulto esse posset; nam sacramentum semper debet constare eisdem partibus. Respondetur ex dictis negando consequentiam. Ad probationem dicimus, hoc sacramentum semper habere easdem partes,

formaliter loquendo, scilicet materiam, formam intentionem ministri, & consensum baptizati, si est, vel fuit capax illum præstandi. Cuius autem magis requiratur hic consensus in adulto, quam in paruulo, diximus iam in superioribus.

121. Tertio obicitur decretum Eugenij IV. in Concilio Florentino, dicentis, sacramenta tribus perfici, materiâ, formâ, & ministro habente debitam intentionem; in quibus non numerauit intentionem suscipientis. Respondetur, illam subintelligi ex parte materiæ: v. g. in Baptismo materia proxima est ablutio, non quæcumque, sed hominis viui; alioquin non est materia debita. Sic etiam est ablutio hominis volentis, si habet propriam voluntatem; alioquin non erit debita materia. Nolit autem Pontifex fortasse explicare nominatim illam intentionem, cum non sit vniuersaliter requisita in omni sacramento; tum quia in Eucharistia non requiritur talis intentio ad valorem sacramenti, tum quia in paruulis non reperitur, vt diximus.

122. Quarto obicitur vsus fidelium; solet enim dari Extrema vnctio iis, qui rationis vsu subito morbi impetu perdidierunt; nec antea illud sacramentum petierant. Respondetur, præcessisse quidem voluntatem; qui enim Christianus est, & vult in Ecclesia Catholica viuere, & mori, vult etiam eius sacramentis debito tempore iuari; quam voluntatem Ecclesia præsumit de omnibus, qui signa penitentiae suo tempore exhibuerunt.

123. Sed contra obici potest quintò; ergo ex illa simili voluntate generali poterit homini in tali articulo constituto exhiberi absolutio sacramentalis, licet nulla signa dolotis exhibeat, aut eiusmodi absolutionem proximè petierit. Probat sequela; quia ad absolutionem in tali articulo impendendam, non exigitur, quòd explicite confiteatur; sufficit quòd ostenderit voluntatem confitendi, vt suppono, ex sententia communi approbata in nouissimo Rituali Rom. Pauli V. Hanc autem voluntatem censetur habere omnis Catholicus non minus, imò magis, quam Extremæ vnctionis; ergo sicut propter illam voluntatem præcedentem potest dari validè Extrema vnctio, sic etiam poterit absolutio sacramentalis.

124. Respondeo negando sequelam. Requiritur enim ad sacramentum Penitentiae voluntas magis propinqua, & specialis, quam ad Extremam vnctionem. Ratio autem differentia est, quòd sacramentum Penitentiae, vt diximus, continet iudicium, in quo Sacerdos proferit sententiam vt iudex, ad quod requiritur, quòd accusator, vel reus detulerit causam ad iudicium; non potest enim iudex inchoare ex se iudicium, sed ad instantiam partis. Quando ergo penitens potest, debet se explicite accusare; quòd si hoc non possit, debet saltem implorare officium iudicis, ostendendo voluntatem confitendi; per hoc enim iam inchoat iudicium eo modo, quo potest, in quo est differentia à sacramento Extremæ vnctionis, & aliis similibus, ad quorum valorem sufficeret voluntas interna, etiam si exterius non ostenderetur; at verò ad sacramentum Penitentiae non sufficit talis voluntas interna, sed requiritur petitio, seu manifestatio exterior, quia hoc sacramentum est iudicium externum, in quo sicut sententia debet exterius proferri, sic penitens debet exterius currere ad iudicium; & hoc quidem post commissam peccata, à quibus absolendus est. Non ergo sufficit illa voluntas generalis, quam quisque habet, quando baptizatur, suscipiendi omnia sacramenta suo tempore, tum quia illa voluntas non fuit post peccata commissam; tum etiam, quia illa est voluntas interna, quam

quam arguitur colligimus ex aliis operibus hominis Christiani; non tamen est actio externa iuridica, qua recurat ad officium iudicis implorandum, & qua reddatur sensibilis dolor internus de peccatis, qui cum sit pars sacramenti, debet fieri sensibilis per aliquam actionem externam sensibilem manifestatiuam illius doloris, qualis actio non est solum esse Christianum, vt constat.

125.
Obiectio sex-
ta.

Sexto obijci potest; si ad valorem Extremæ-vnctionis, & aliorum similium sacramentorum sufficiat voluntas illa generalis, qua ex vi professionis Christianæ censetur aliquis velle recipere sacramenta: ergo eadem sufficeret ad Eucharistiam suscipiendam cum fructu; atque adeo si aliquis casu comedit hostiam consecratam, nesciens, esse consecratam, sed putans esse panem communem, recipiet tamen fructum sacramenti propter voluntatem illam generalem antecedentem.

126.
Respondetur.

Respondeo, sufficere quidem illam voluntatem generalem sicut ad Extremam-vnctionem, sic etiam ad Eucharistiam in mortis articulo cum fructu suscipiendam; & ita de facto datur iis, qui vi morbi subito correpti, rationis usum amiserunt, quando id absque irreuerentiæ periculo fieri potest, atque etiam amentibus in eodem articulo, quando antea rationis usum aliquando habuerunt, & non constat eos esse in statu peccati. Negamus tamen, quando casu aliquis comedit hostiam consecratam pro pane communi, accipere eum effectum sacramenti. Rationem assignat P. Valquez tom. 3. in 3. part. disput. 211. cap. 2. num. 7. quod homo in prædicto casu habet voluntatem positivam contrariam non suscipiendi sacramentum, quando comedit illam hostiam; nam eo ipso, quod existimat esse panem communem, & vult illum sumere vt communem panem, habet voluntatem contrariam manducationi sacramentali. Hæc tamen ratio non videtur sufficiens, quia posset homini dormienti in os immitti hostia consecrata, vel calix consecratus, ipso nullo prorsus voluntatem habente, nec sentiente, imò & ignorante ipso, qui daret, illam esse materiam consecratam; in quo casu adhuc non haberet effectum sacramentum; ergo non oritur ex voluntate contraria, sed ex defectu intentionis sumendi sacramentum.

127.
Ratio ex di-
stinctu colligitur.

Ratio ergo ex dictis videtur esse, quod homo Christianus ex vi illius voluntatis generalis vult quidem sumere sacramenta more Christiano, quando scilicet debito tempore Christianis dari solent, atque ideo habuit iam voluntatem accipiendi Extremam-vnctionem, & Eucharistiam in mortis periculo, vel etiam Eucharistiam aliis temporibus, quando Christiano more ei daretur; ille autem alius nunquam habuit voluntatem suscipiendi sacramentum, quando comederet more communi cibos profanos; atque ideo illa susceptio Eucharistiae, vt talis, non est ei villo modo voluntaria aut voluta, ideo non causat effectum sacramentalem in ipso. Sicut etiam propter eandem rationem esset inualidus Ordo, qui homini dormienti daretur, vel ei, qui post usum rationis in amentiam incidit; quia nimirum voluntas generalis, quam prius habuit suscipiendi omnia sacramenta, sed ea solum quæ Christianis communiter dari solent tanquam remedia communia, prout dari solent Eucharistia & Extrema-vnctio, non verò sacramentum Ordinis; ideo non habet illam voluntatem circa illud sacramentum. Sic etiam non habet voluntatem circa sacramentum Eucharistiae suscipiendum, quando casu accipit illud pro cibo aut potu communi; & ideo etiam caret effectu in eo casu.

Septimò obijci potest: si sufficit illa voluntas generalis ad valorem Extremæ-vnctionis, sufficeret etiam ad valorem Baptismi; atque ideo qui nihil cogitavit de Baptismo in particulari, habuit tamen animum procurandi salutem, & bene operandi; poterit postea, si sensibilis, aut rationis vsu destituitur, baptizari, etiam si nihil vnquam de Christiana fide audiuisset.

128.
Obiectio
septima.

P. Coninch in præfati q. 64. art. 8. dub. 5. n. 103. dicit, eum, qui habet attritionem de peccatis, quatenus iis meretur penas inferni, aut excluditur à gaudiis celestibus, censeri petere implicite baptismum, etsi de eo nihil vnquam audierit; quia ille dolor includit virtuale propositum seruandi omnia præcepta ad talem finem necessaria, quorum vnum est præceptum suscipiendi baptismum. Hæc doctrina adeo generalis, & lata mihi difficilis est, quia ex ea sequitur primò, Iudæos omnes, qui legem Moysi seruabant, antequam illis Euangelium prædicaretur, potuisse dormientes valide baptizari, qui habuerant propositum seruandi omnia præcepta Diuina, quorum vnum erat iam de suscipiendi baptismum. Secundò, eos infideles, qui habent ignorantiam inuincibilem veræ fidei, posse etiam dormientes, vel certe si in phrenesim inciderint, baptizari; habuerant enim fortasse desiderium procurandæ salutis suæ, & faciendi quod ad ipsam necesse esset; quæ tamen absurda esse constat. Requiritur ergo ad baptismum voluntas aliqua magis specialis.

129.
Respondetur
Coninch.

Rationem huius necessitatis indicat Suarez d. disp. 14. sect. 2. post medium, scilicet quia Baptismus est ianua ad Ecclesiam, & in eo fit prima sollemnis professio fidei, & legis Christi. Quam rationem possumus amplius explicare, & simul ostendere differentiam à voluntate illa generali, quam aliquis habet eo ipso, quod est Catholicus, & diximus sufficere ad suscipiendam postea valide Extremam-vnctionem, & cum fructu Eucharistiam. Nam ille volendo in religione Catholica viuere & mori, vult more Catholicorum gubernari, & eorum ritus recipere, inter quos est ritus dandi talia sacramenta infirmis, atque adeo sufficenter videtur velle ea sacramenta suo tempore recipere. Qui autem Iudæus erat, profitebatur quidem Iudaismum, & iuxta illius regulas, & ritus viuere, ac gubernari volebat, quia illam religionem iam examinauerat: nihil autem cogitauerat de lege Evangelica, & ideo non proponebat, aut volebat vt eius ritibus & legibus; quamvis enim in communi propositum habebat seruandi omnia præcepta Dei, & per consequens implicitum suscipiendi baptismum Christi, si esset præceptum illius: hoc tamen debebat intelligi, prævio debito examine de veritate Evangelij, sine quo examine non poterat obligari ad illud recipiendum; quare non poterat ex vi illius voluntatis Iudæus dormiens baptizari, cum neque etiam implicite voluisset recipere baptismum, nisi prævio prius examine de illius veritate, & necessitate. Sic etiam Gentilis, qui diceret: Ego volo audire Catechismum; & postea, si conuictus fuero, & placuerit mihi fides Christiana, baptizabor; hic (inquam) non censetur Catechumenus, nec baptizaretur ex vi solius huius voluntatis, quia nondum habuit voluntatem absolutam: at verò Christianus, qui iam examinauit legem Evangelicam, absolute vult vt, & gubernari legibus, & ritibus Christianis, quia iam scit omnia esse sancta, & vtilia sibi, & ideo ex vi illius voluntatis potest vngi, & potest ei dari Eucharistia. Non ergo sufficit sola illa voluntas generalis contenta in actu attritionis ad valorem Baptismi ei qui nihil vnquam

Requiratur
baptismus
voluntas al-
qua magis
specialis.

130.
Ratio suffi-
cientia.

Magis ex-
plicite.

131.
Ergo
necesse est
examine
de veritate
Evangelij
ante
obligationem
ad baptismum.

de lege Christiana, aut baptismo audiuit; ut volebat P. Coninch. Valeret tamen baptismus, si aliquis religionem Christianam corde amplexus esset, licet nihil de baptismo, aut eius necessitate audisset; hic enim licet morbo oppressus, sensibus destitueretur, baptizaretur valide, quia voluit absolute hanc religionem amplecti, eiusque ritibus, quicumque illi essent, gubernari.

131. Ex dictis infero primo, in Sacramentis (vno excepto Matrimonio,) sufficere ad eorum valorem voluntatem etiam coactam: nam voluntas coacta voluntas est, vt de Baptismo definitum fuit in Concilio Toletano IV. cap. 56. quam Concilij sententiam approbavit postea Innoc. III. in d. cap. *Maiores*. Hoc autem intelligi debet, dummodo interius sit verus consensus in Sacramentum, non vero si solus sit consensus in actionem externam absque alio consensu interno in ipsum Sacramentum.

132. Infero secundo, discrimen inter intentionem requisitam in ministro, & in suscipiente Sacramentum: in illo enim requiritur intentio virtualis, id est, quæ sit causa operationis sacramentalis; in suscipiente autem sufficit intentio habitualis, id est, voluntas præterita Sacramenti suscipiendi non reuocata, etiam si non sit causa ponendi Sacramenti; quia in ministro requiritur intentio, quæ faciat illum operari nomine Christi, ad quod oportet operari ex tali intentione; quæ ratio non procedit in suscipiente, vt explicat Vaquez *ubi supra* cap. 2. Qui tamen hanc doctrinam extendit ad Sacramentum Pœnitentiæ, de quo n. 16. docet non requiri, quod voluntas pœnitentis villo modo concurrat ab absolutionem ponendam. Quod in rigore loquendo non videtur verum; quia voluntas præterita pœnitentis manifestata Confessario mouet illum hic & nunc ad dandam illi absolutionem: in quo est discrimen Sacramenti Pœnitentiæ à Baptismo, Confirmatione, & aliis, præter Matrimonium; nam in his non requiritur voluntas suscipientis, quæ sit causa Sacramenti; quia licet minister ignoraret voluntatem internam illius, si tamen vellet conferre Sacramentum, quantum posset, & re vera ille, cui confertur, habuit voluntatem suscipiendi illud, Sacramentum erit validum: in Pœnitentiâ verò requiritur, quod minister sciat voluntatem pœnitentis, & ex illa moueatur ad dandam absolutionem; alioquin non procedet vt iudex ad instantiam partis implorantis eius officium: in aliis ergo Sacramentis satis est, quod Sacramentum sit volitum à suscipiente; in Pœnitentiâ verò requiritur, quod absolutio sit volita, & voluntaria, hoc est, quod aliquo modo procedat à voluntate ipsius pœnitentis saltem mediâ, quatenus ostendendo desiderium absolutionis mouet Sacerdotem ad ponendam illam: vnde non manet tunc voluntas pœnitentis merè habitualiter, sed aliquo modo virtualiter, in quantum cognita à Sacerdote mouet ad absolvendum.

133. Restat dicere de Sacramento Matrimonij, de quo in primis certum est, differre ab aliis Sacramentis in hoc, quod voluntas coacta per metum cadentem in constantem virum, & iniuste illatum ad eum finem, non sufficit ad valorem matrimonij, vt cum communi latè docet Thomas Sanchez *lib. 4. de Matrimonio, disput. 12.* siue id proueniat ex natura ipsius contractus, siue ex lege Ecclesiæ iustis de causis irritante illum; vt cum communi sententia resoluit idem Sanchez *disput. 14.* quia propter indissolubilitatem matrimonij validi non poterat alia ratione subueniri contra violentiam eorum, qui iniuste matrimonia extorquent, & consuli li-

bertati contrahentium, nisi irritando omnino consensum à principio.

An verò, quando recipitur illud Sacramentum, sufficiat voluntas habitualis in recipiente? Certum etiam est, in vtroque coniuge requiri voluntatem, seu intentionem virtuales, nec sufficere habituales; cum enim vterque sit minister Sacramenti, in singulis requiritur intentio, qualis in ministris aliorum Sacramentorum, in quibus, vt supra vidimus, non sufficit habitualis, sed requiritur virtualis, quæ sit causa exprimiendi consensum. Quia verò coniuges non solum sunt ministri, sed recipiunt etiam Sacramentum, dubitari potest, an prout recipiunt, sufficiat illis voluntas habitualis præterita. Videtur enim requiri semper virtualis, imò actualis. Nam iuxta doctrinam, quam tradit Thomas Sanchez *lib. 1. de Matrimonio, disput. 7. num. 31.* contractus non perficitur, donec mutua obligatio vtrique nota sit: tunc ergo perficitur Sacramentum, & per consequens tunc recipitur, quando coniux audit consensum alterius, & illum acceptat; ad hanc autem acceptationem requiritur intentio actualis acceptandi; ergo non solum quando ministrat, sed etiam quando recipit Sacramentum, debet coniux habere voluntatem actualem.

Huic tamen doctrinæ obstat id, quod cum quibusdam aliis docet idem Sanchez *lib. 2. disp. 12. n. 3.* posse scilicet perfici hoc Sacramentum per Epistolam hoc modo: si Epistolam mittens scribat, se non solum facere sui corporis traditionem, sed ex tunc traditionem per alterum sibi faciendam acceptare; tunc enim si, hac Epistolâ lectâ coram Parocho, & testibus, alter consentiat, iam vtriusque traditio, & acceptatio fit coram eodem Parocho, & testibus, & perficitur Sacramentum. Potrò, si hoc verum est, consequens videtur non requiri in suscipiente Sacramentum voluntatem actualem, nec virtuales, sed habituales, quando suscipit Sacramentum; nam tunc temporis, qui misit Epistolam, nihil de matrimonio cogitat, & fortasse dormit, & tamen tunc recipit Sacramentum.

Ego in primis existimo, hunc casum à P. Thoma Sanchez concessum, nec verum esse, nec stare posse cum eius doctrina supra posita. Si enim contractus non perficitur, donec vtrique nota sit mutua alterius obligatio, non potest perfici matrimonium, quando lectâ Epistolâ, ille alius consentit coram Parocho, donec ille consensus notus sit alteri contrahenti. Quod rursus à posteriori constat; quia si ego per Epistolam, aut nuncium alicui promittam, aut me obligem, possum reuocare consensum, & Epistolam, aut nuncium, antequam ad notitiam venerit illius, cui me obligare volebam; non potest enim subsistere obligatio, antequam ille alius sciat me obligari, vt fatetur idem Sanchez *lib. 1. de Matrimonio, disput. 3. num. 5. & disput. 6. num. 3.* Ideo enim non potest obligari homo irreuocabiler alteri homini per actum voluntatis merè internum. Cum ergo obligatio illius, qui Epistolam accepit, nondum sit nota illi, qui Epistolam misit, poterit reuocari ab ipso, qui Epistolam accepit, & per consequens matrimonij contractus nondum est perfectus; hic enim non est dissolubilis voluntate contrahentium, vt constat.

Cæterum, licet ille casus verus non sit, sunt tamen alij, in quibus constat perfici Sacramentum Matrimonij, quando coniux vel dormit, vel nihil cogitat de Matrimonio, v.g. quando fit per procuratorem; tunc enim contractus perficitur, & Sacramentum recipitur à coniuge absente, quando eius procurator alibi præstat consensum; ergo tunc coniux

134.

*Pro matrimonio
nō requiritur
in coniugibus
voluntas vir-
tualis cum
vterque sit
minister.*

135.

*Quid obstat
huius doctrinæ.*

136.

*Existimamus
hunc casum
esse falsum.*

137.

*Deinde licet
verum esse
casus, sunt
tamen alij in
quibus do-
ctrina nostra
valet.*

iux

*Instantia.**Solutio.*

138.
Idem dicitur
quando etiam
coniuges sunt
praesentes.

iux absque aliqua voluntate actuali recipit illud Sacramentum. Dices, non stare hoc cum doctrina proximè tradita, quòd scilicet contractus non perficitur, donec mutua obligatio utrique nota sit: nam coniugi absenti non innotescit tunc obligatio alterius coniugis, donec id per nuncium, aut Epistolam accipiat. Respondeo, licet non innotescat ipsi coniugi absenti, innotescit tamen eius procuratori, qui eius nomine acceptat illam obligationem, & reddit irrevocabilem: tam enim perficitur contractus, manifestatà obligatione procuratori, quam coniugi, qui eadem persona censetur cum procuratore à se constituto.

Vnde addo, non solum hoc contingere, quando matrimonium fit in absentia per procuratorem, sed etiam, loquendo in rigore Metaphysico, idem posse contingere, quando fit inter praesentes; si enim contractus perficitur, quando obligatio mutua utrique nota est, consequens est, ut tunc perficiatur, quando obligatio eius, qui ultimus consensus exprimit, nota sit alteri: non est autem idem instans, aut idem tempus Metaphysicè, quo ultimus exprimit suum consensus, & quo alter eum percipit, quia voces perveniunt ad auditum per tempus successuum; quare fieri potest, ut, quando hic audit, & percipit, ille alius iam non cogitet de consensu praestando, nec habeat voluntatem actualem de faciendo, aut recipiendo Sacramento, & tamen tunc recipit illud, quando, altero audiente, perficitur contractus.

Denique aduerto, sicut diximus de Sacramento Penitentiae, sic in Matrimonio, voluntatem illam, quae requiritur in recipiente hoc Sacramentum, non debere esse merè habitualementem, sed aliquo modo virtualem, quatenus aliquo modo debet esse causa operis. Nam licet coniux sit absens & dormiat, quando perficitur Sacramentum, habet tamen voluntatem praeteritam non reuocatam, quae voluntas fuit causa, quod hic alius consentiret, & obligaret se, atque adeò, quod eius obligatio veniret ad notitiam procuratoris absentis; vel fuit causa, quòd procurator consentiret, & eius consensus innotesceret alteri coniugi praesenti; vel denique, quando matrimonium fit inter praesentes, voluntas praeterita, quae ultimus coniux consensit, fuit causa, quòd post brevissimam illam morulam eius consensus, & voces percipiantur ab altero coniuge, & ita perficiatur matrimonium; quare semper voluntas illa praeterita non est merè habitualis, sed aliquo modo virtualis, & causa operis praesentis.

De numero, & ordine Sacramentorum nouae Legis, de quo agit S. Thomas quaest. 65. nihil occurrat addendum; de singulis enim in particulari probare, quòd sint Sacramenta, pertinet ad tractatum de quolibet eorum in particulari. De sacramentalibus verò, an conferant ad remissionem peccatorum venialium ex opere operato, dicemus in tractatu de Pœnitentia. 140. S. Thom.

FINIS TRACTATVS DE SACRAMENTIS IN COMMUNI.

TRACTA